

EUROPA AGENDA

Kansen voor Drenthe in Europa

	Leeswijzer	2
	Voorwoord	3
1	Context: samenwerken in Europa	4
2	Focus van Drenthe	11
3	Organisatie	26
	Bijlage Overzicht Europese programma's	28

Doel en reikwijdte van de EU-Agenda

Voor u ligt de Europa agenda 2021-2024 van de provincie Drenthe. Deze agenda licht toe waar de provincie Drenthe de komende jaren in Europa aan gaat werken, op welke manier dat wordt gedaan en wat daarvoor nodig is.

Na een voorwoord door Gedeputeerde Stelpstra beschrijft **Hoofdstuk 1** het werken in een Europese context. Eerst wordt kort toegelicht hoe Europa werkt, daarna welke Europese beleidsontwikkelingen relevant zijn voor Drenthe en welke kansen dit biedt.

Hoofdstuk 2 legt de focus verder op Drenthe. Een agenda is een kwestie van kiezen. Drenthe moet keuzes maken om succesvol te zijn in Europa. Daarom zijn enkele focusthema's gekozen die centraal staan in de Drentse inzet in Europa. Dit hoofdstuk licht toe hoe deze inzet er uit gaat zien. De inhoudelijke thema's zijn:

- Energie: Waterstof en verduurzaming gebouwde omgeving;
- Klimaatadaptatie;
- Economie: Circulaire Economie en Groene Chemie;
- Landbouw en Natuur;
- Digitalisering;
- Mobiliteit en Infrastructuur.
- Sociale pijler

Na een korte situatieschets per thema waarin onder andere aandacht is voor de Drentse en Europese doelen, wordt verder uitgewerkt hoe Drenthe en Europa elkaar per thema kunnen versterken. Dit aan de hand van vier randvoorwaarden, die essentieel zijn bij het verstevigen van de Drentse positie in Europa:

- **Beleid en beïnvloeding:**
Het beïnvloeden van Europese wet- en regelgeving kan een grote rol spelen bij het verwezenlijken van de Drentse prioriteiten. Dit is een instrument dat met name van belang is voor dossiers en prioriteiten waar wet- en regelgeving knelpunten oplevert, of waar nog veel in ontwikkeling is.
- **Subsidie en financiering:**
Europese subsidies zijn belangrijk bij het realiseren van de provinciale beleidsopgaven. Via de jaarlijkse Europa jaarrapportage maken wij inzichtelijk hoe wij als provincie gebruik maken van Europese financiering.
- **Kennis en informatie:**
Het ontwikkelen en bijhouden van relevante Europese kennis en informatie op de voor Drenthe belangrijke dossiers en onderwerpen, is essentieel om uitvoering te geven de provinciale prioriteiten.
- **Relaties en netwerken:**
Onder de noemer 'netwerken' worden twee zaken verstaan: aansluiting bij Europese netwerken en het opbouwen van een netwerk in de vorm van contacten en relaties. Beiden spelen een rol in het verwezenlijken van prioriteiten en ambities.

Hoofdstuk 3 geeft ten slotte weer op welke wijze de provinciale organisatie effectief in het Europese speelveld kan opereren.

Voorwoord

Tjisse Stelpstra
Gedeputeerde Europa

De afgelopen periode is het een bewogen tijd geweest binnen de Europese Unie. De Brexit, de corona-pandemie, de klimaatverandering en het migratievraagstuk zijn grote opgaven waar we met zijn allen in Europa aan moeten werken. Een groot deel van de provinciale beleids-terreinen wordt bepaald door Europese regelgeving. Daarnaast kan de provincie Drenthe veel halen uit Brussel zoals kennis en middelen. Om effectief te kunnen optreden zullen we als provincie echter keuzes moeten maken over de eigen inzet, anders dreigt 'verdrinkingsgevaar'. Wij willen een oprechte bijdrage leveren waarbij kwaliteit voor kwantiteit komt.

Als gedeputeerde Europa vind ik het belangrijk dat we als Drenthe in Europa op een effectieve wijze onze rol pakken en de kansen benutten. Daarom zullen we prioriteiten te stellen om focus aan te brengen in onze inzet richting Europa. Hierbij blijven we zoeken naar samenwerking met andere regio's binnen en buiten Nederland.

Zo werken we op verschillende dossiers al nauw samen met onze Duitse bureaus in Europa, maar zijn we ook nadrukkelijk op zoek naar samenwerking met de andere regio's binnen de Noordzeeregio.

Dat is ook de reden waarom gekozen is voor het opstellen van een Europa Agenda. Als provincie binnen Europa hebben we dagelijks in toenemende mate te maken met Europa. Andersom hebben we als provincie Drenthe ook zeer zeker iets te bieden aan Europa. Zo zijn we onder andere als Drenthe tezamen met Friesland en Groningen door de Europese Commissie benoemd als Hydrogen Valley. Ook heb ik als rapporteur namens het Comité van de Regio's een gedragen advies uitgebracht met betrekking tot het nieuwe Actieplan Circulaire Economie "Voor een schoner en concurrerender Europa" van de Europese Commissie.

In de voorliggende Drentse Europa agenda 2021-2024 brengen we de verschillende aspecten van onze koers bijeen in een strategisch kader voor de samenwerking met Europa met als richtinggevend onderlegger ons Coalitieakkoord. Het betreft een leidraad voor onze inzet om Europese kansen op de diverse beleidsterreinen te benutten en belemmeringen weg te nemen of af te bouwen door te investeren in duurzame netwerken.

Ik dank mijn medebestuurders voor het gezamenlijk gereed krijgen van deze Europa Agenda. Tenslotte is Europa van ons allemaal!

Context:

SAMENWERKEN IN EUROPA

Dit hoofdstuk schetst de Europese context waarin de uitvoering van de Drentse Europa agenda plaatsvindt. Door het begrijpen van de context kan de Provincie Drenthe gericht te werk gaan in Europa om op deze manier optimaal gebruik te maken van de geboden mogelijkheden op het gebied van Europese samenwerking. De eerste paragraaf is een organisatorische introductie op Europa, de tweede paragraaf beschrijft de Europese beleidsopgaven voor de komende jaren. Paragraaf 3 geeft het Drents ecosysteem weer van samenwerkingsverbanden die het Drents geluid in Brussel sterker kunnen laten klinken.

1.1 Europa in een notendop

Dit hoofdstuk licht kort toe wat onder 'Brussel' wordt verstaan door de structuur van de Europese Unie (EU) toe te lichten. Welke instellingen zijn er, wat doen ze, en wat zijn hun taken en bevoegdheden? In Brussel zijn er meer dan 2.400 kantoren die zich actief bezighouden met het volgen van Europees beleid of de besluitvorming daarvan proberen te beïnvloeden. Het is vanwege de vele toegangsmogelijkheden dat lokale overheden succesvol invloed kunnen uitoefenen op Europees beleid. Behalve veel mogelijkheden en kansen, zorgt dit ook voor uitdagingen. Want waar begint succesvolle beleidsbeïnvloeding? Welke actoren zijn hierbij van belang?

Welke actoren kent Europa?

Europese instellingen zoals het Europees Parlement en het Comité van de Regio's werken in commissies. Het zijn deze commissies die onderwerpen inhoudelijk behandelen en dus belangrijk zijn om actief te volgen. Europese instellingen die in het kader van beleidsbeïnvloeding relevant zijn voor de Provincie Drenthe:

EUROPESE COMMISSIE

De Europese Commissie bestaat uit 27 leden: 1 voorzitter en 26 commissarissen. Er is één commissaris per EU-land. Commissarissen vertegenwoordigen niet het standpunt van hun land van herkomst, maar het gemeenschappelijke belang van de EU. Elk lid van de Commissie is verantwoordelijk voor een specifiek beleidsterrein zoals energie, economie of handel. De Europese Commissie stelt nieuwe wetten en programma's voor die in het algemeen belang van de EU zijn. Deze voorstellen worden vervolgens aan het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie voorgelegd. Deze twee instellingen beslissen uiteindelijk of het initiatief tot wetgeving gemaakt wordt. Daarnaast is de Commissie de 'bewaker' van de Europese verdragen, beheert zij de begroting van de EU en zorgt zij ervoor dat de lidstaten het EU-recht correct toepassen. Op 1 december 2019 is de huidige Europese Commissie aangetreden en heeft destijds zes doelstellingen geformuleerd voor de komende periode:

[Een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk](#)

[Een sterker Europa in de wereld](#)

[Bevordering van onze Europese levenswijze](#)

[Een nieuwe impuls voor Europese democratie](#)

[Een economie die werkt voor mensen](#)

[Een Europese Green Deal](#)

EUROPEES PARLEMENT

Het Europees Parlement vertegenwoordigt de inwoners van de EU-landen. De 705 leden van het Parlement komen uit alle EU-landen. De Europese parlementariërs (vaak ook 'MEP' genoemd, naar het Engelse Member of the European Parliament) worden iedere vijf jaar gekozen door de Europese burgers. De verkiezingen vinden per land plaats met nationale partijen die uiteindelijk zitting nemen in Europese fracties met soortgelijke partijen. Het aantal parlementsleden per land hangt af van het inwonertal. De laatste Europese verkiezingen zijn gehouden in het voorjaar van 2019 en de volgende vinden plaats in 2024. De belangrijkste vergaderingen van het Parlement, ook wel 'plenaire vergaderingen' genoemd, vinden twaalf keer per jaar plaats in Straatsburg en tot zes keer per jaar in Brussel.

Het Parlement neemt samen met de Raad beslissingen over Europese wetten. Als het Parlement en de Raad het niet eens kunnen worden over een stuk wetgeving, komt er geen nieuwe wet.

RAAD VAN DE EUROPESE UNIE (RAAD VAN MINISTERS)

De Raad van de Europese Unie vertegenwoordigt de regeringen van de EU-landen. In de Raad komen de ministers van alle EU-landen bijeen om EU-aangelegenheden te bespreken en beslissingen te nemen over het beleid en de wetten van de EU. Het hangt van het onderwerp dat besproken wordt af, welke ministers samenkomen. De Raad van de Europese Unie is een van de twee beslisorganen (samen met het Europees Parlement) en neemt beslissingen met een meerderheid van stemmen en in sommige gevallen unaniem. Alle EU-landen leiden om de beurt gedurende zes maanden de werkzaamheden van de Raad. In 2021 hebben Portugal en Slovenië het voorzitterschap. Nederland is pas in het tweede helft van 2029 weer aan de beurt.

EUROPESE RAAD

De Europese Raad, niet te verwarren met de Raad van de Europese Unie, bestaat uit de regeringsleiders van de EU-landen. Zij komen minimaal viermaal per jaar bijeen. Hun bijeenkomsten worden vaak 'Europese top' genoemd. De Europese Raad formuleert de belangrijkste prioriteiten van de EU en bepaalt de beleidskoers. De Europese Raad wordt voorgezeten door een voorzitter die elke tweeënhalf jaar wordt gekozen. De Europese Raad keurt geen EU-wetten goed. Dat is de taak van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie.

COMITÉ VAN DE REGIO'S

Een belangrijke instelling voor Provincie Drenthe is het Comité van de Regio's. In het Comité zitten vertegenwoordigers van regionale overheden (voor Nederland zijn dit gemeenten en provincies).

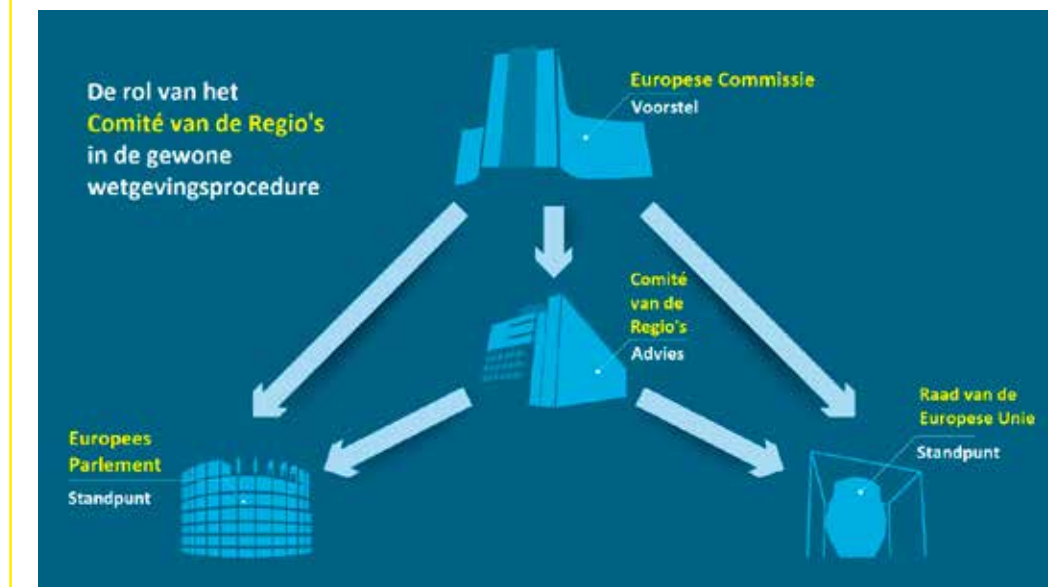
Dit orgaan is de spreekbuis voor lokale en regionale overheden binnen de Europese Unie. De Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie zijn in bepaalde gevallen verplicht advies te vragen aan het Comité van de Regio's (CvdR), voordat zij een besluit kunnen nemen.

Nederland heeft twaalf vaste leden en twaalf plaatsvervangende leden. Het IPO en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben ieder zes vaste leden en zes plaatsvervangende leden. Noord-Nederland heeft als landsdeel één vast lid en twee plaatsvervangende leden. De toewijzing gebeurt op basis van een roulatiesysteem.

Het Comité van de Regio's telt zes commissies

- Commissie burgerschap, governance, institutionele en externe zaken (CIVEX);
- Commissie territoriale samenhang en EU-begroting (COTER);
- Commissie economisch beleid (ECON);
- Commissie milieu, klimaatverandering en energie (ENVE);
- Commissie natuurlijke hulpbronnen (NAT);
- Commissie sociaal beleid, onderwijs, werkgelegenheid, onderzoek en cultuur (SEDEC).

Onderstaand figuur laat zien hoe de werkzaamheden van het Comité van de Regio's zich verhouden tot de Europese beleidsvorming.

De rol van het Comité van de Regio's in Europese besluitvorming

De positie van Drenthe

In de huidige collegeperiode is de Provincie Drenthe aangewezen als vast lid van het Comité van de Regio's en heeft zitting in de Commissie ECON (Commissie economische en monetaire zaken) en de Commissie ENVE (Commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie) die zich onder andere richt op energie en klimaat. In het Comité heeft Drenthe een actieve rol. Zo is zij fractiecoördinator Green Deal going local voor de ECR en rapporteur inzake het Actieplan Circulaire Economie. De Provincie Friesland heeft zitting in Commissie COTER (Commissie territoriale samenhang en EU-begroting) en de Provincie Groningen heeft zitting in de Commissie NAT (Commissie natuurlijke hulpbronnen).

Door het lidmaatschap van Drenthe is de provincie verder op de Europese kaart gezet. Als rapporteur op het Actieplan Circulaire Economie voor de Commissie Milieu, Klimaatverandering en Energie (ENVE) hebben wij bovendien een belangrijke sleutelpositie in handen.

Drenthe heeft een goede positie in Europa. Onze toewijding aan Europa betekent dat wij actief aan de beleidsvorming in Brussel willen meewerken om de positie van Europese regio's te versterken en daarnaast de belangen van Drenthe te behartigen. Een Europese agenda die goed is voor Drenthe en goed doet voor onze inwoners. Dit doen wij onder andere door actief in Brussel aanwezig te zijn via onze eigen Public Affairs-medewerkers, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) als uitvoeringsorganisatie voor Europese regelingen en werkgever van de Haagse en Brusselse Public Affairs-medewerkers.

Er zijn verschillende opties om te anticiperen op de beleidsvorming zoals hierboven geschetst. Wanneer we goed geïnformeerd zijn over recente beleidsontwikkelingen en de informatie eruit filteren die voor Drenthe relevant is, kunnen we hierop anticiperen en ervoor zorgen dat projecten hierop aansluiten. Hiervoor is het nodig dat we in de juiste Europese netwerken zitten. Het is ook mogelijk om bij de beleidsvorming zelf betrokken te zijn. Dit kan heel laagdrempelig door deel te nemen aan publieke consultaties, maar het is ook mogelijk om via lobby betrokken te zijn bij besluitvorming.

Provincie Drenthe is samen met de Provincie Groningen en de Provincie Friesland middels het SNN in Brussel vertegenwoordigd in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP). Binnen het HNP zijn vertegenwoordigers van alle twaalf de provincies actief. Zij dienen als vooruitgeschoven post voor de provincies in Brussel. De vertegenwoordigers hebben zowel een signaal-functie alsook het behartigen van de belangen. Het HNP heeft de volgende doelstellingen (bron: HNP):

- Verbeteren van de contacten van de Nederlandse provincies met de Europese instellingen, de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging (PV) bij de Europese Unie en andere regionale bureaus in Brussel;
- Synergie tot stand brengen tussen de Nederlandse regio's om te komen tot een efficiënte vertegenwoordiging van de gezamenlijke regionale belangen;
- Verstrekken van voldoende en tijdige informatie over het Europees beleid en de HNP-activiteiten;
- Bijdragen tot een betere kennis en bewustwording in de Nederlandse provincies van het Europees integratieproces;
- Verlenen van de faciliteiten voor het adequaat ontvangen van bezoekers.

Via het HNP en/of het IPO richt de Provincie Drenthe zich tot de Europese Unie inzake de beïnvloeding van beleid en wet- en regelgeving, het benutten van de Europese fondsen, profilering en kennisuitwisseling. De Provincie Drenthe is van 2019 tot en met 2023 vicevoorzitter binnen het dagelijkse bestuur van het HNP.

Waarom is dit belangrijk?

Europa biedt zeer veel mogelijkheden als het om inzet vanuit regio's gaat. Dit betekent dat wij naast de activiteiten in het Europees Comité van de Regio's ook andere nationale, Europese en internationale initiatieven steunen en hieraan een actieve bijdrage leveren. Bijvoorbeeld door deel te nemen aan de EU Clean Hydrogen Alliance, de Noordzee Commissie, de Under2Coalition, European Chemical Regions Network (ECRN) en verschillende multi- en bilaterale werkgroepen en programma's met andere landen, zoals Duitsland.

Europees beleid is van invloed op nationaal, regionaal en lokaal beleid. Hierbij ligt de uitdaging voor ons in de toekomst. Het gaat daarbij onder andere om inbedding van Europa in de organisatie. Om Drentse belangen goed te vertegenwoordigen, kansen voor de regionale economie te creëren, en de Drentse doelstellingen te bereiken, moeten wij daarom institutioneel gezien breed gepositioneerd zijn. Kennis van Europa dient daarom breed verankerd te zijn in onze organisatie: een - binnen en buiten de organisatie - breed gedragen Europa agenda vormt daarbij ons uitgangspunt.

Wij zijn ons ervan bewust dat het bereiken van onze Drentse doelstellingen alleen zal lukken als wij met verschillende partijen interbestuurlijk, sectoroverstijgend en grensoverschrijdend samenwerken. Dit besef is in het coalitieakkoord onder het punt "Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen" samengevat. Om effectief te kunnen optreden zullen we als provincie keuzes moeten maken over de eigen inzet, anders dreigt 'verdrinkingsgevaar'. Wij willen een oprechte bijdrage leveren waarbij kwaliteit voor kwantiteit komt. Deze keuzes leggen wij in deze Europa agenda aan u voor.

Als provincie willen wij blijvend een actieve rol spelen in Europa. Vanzelfsprekend bouwen wij als provincie daarbij voort op onze successen en onze goede positie. Tegelijkertijd vermindert de Europese trein nimmer vaart. Dat wil zeggen: ook de decentrale overheden krijgen in Nederland in toenemende mate te maken met de invloed van Europa en dat wordt daarmee een steeds belangrijkere dimensie in het werk van decentrale overheden. Het gaat dan bijvoorbeeld om Europese wet- en regelgeving die vertaald wordt in landelijke wetgeving en die doorwerkt op de beleidsvrijheid van provincies en gemeenten. Naast Europese regelgeving zijn diverse Europese fondsen van belang voor de provincie Drenthe en de provinciale beleidsdoelstellingen. In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

1.2 Europese prioriteiten

In deze Europese context zoomen we verder in op de Europese prioriteiten van de komende zeven jaar door het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027, de Green Deal en digitalisering toe te lichten.

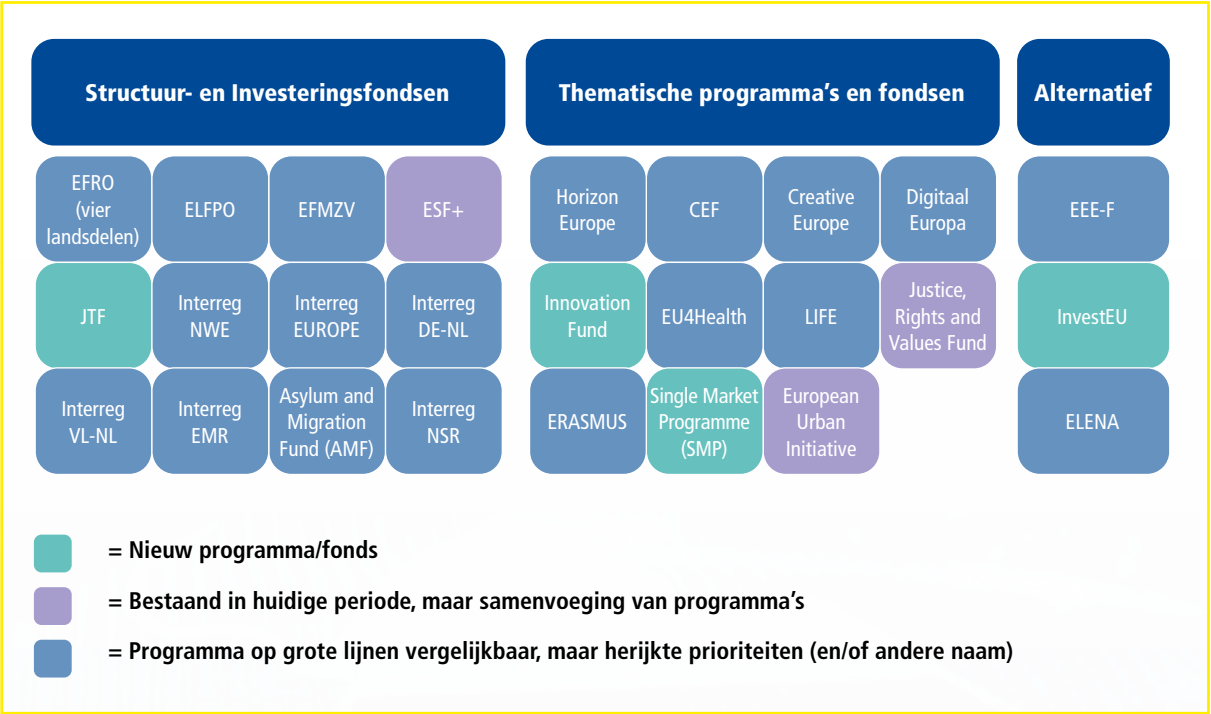
MFK 2021-2027

Op 10 december 2020 hebben de Europese regeringsleiders een akkoord bereikt over het MFK 2021-2027 en NextGenerationEU. De omvang van het MFK voor de periode 2021-2027 is € 1.086,3 miljard. Door dit akkoord kunnen de nieuwe Europese programma's uit de startblokken in 2021.

WAAR ZIJN WE BEGIN 2021?

Na goedkeuring van het MFK 2021-2027 door het Europees Parlement en de Raad worden in het voorjaar van 2021 de definitieve verordeningen opgesteld. Pas dan kunnen de nieuwe Europese programma's worden ingediend bij de Commissie voor goedkeuring. De verwachting is dat de eerste Europese programma's in de loop van 2021 operationeel zijn.

De nieuwe programmaperiode zal de volgende nieuwe programma's kennen:

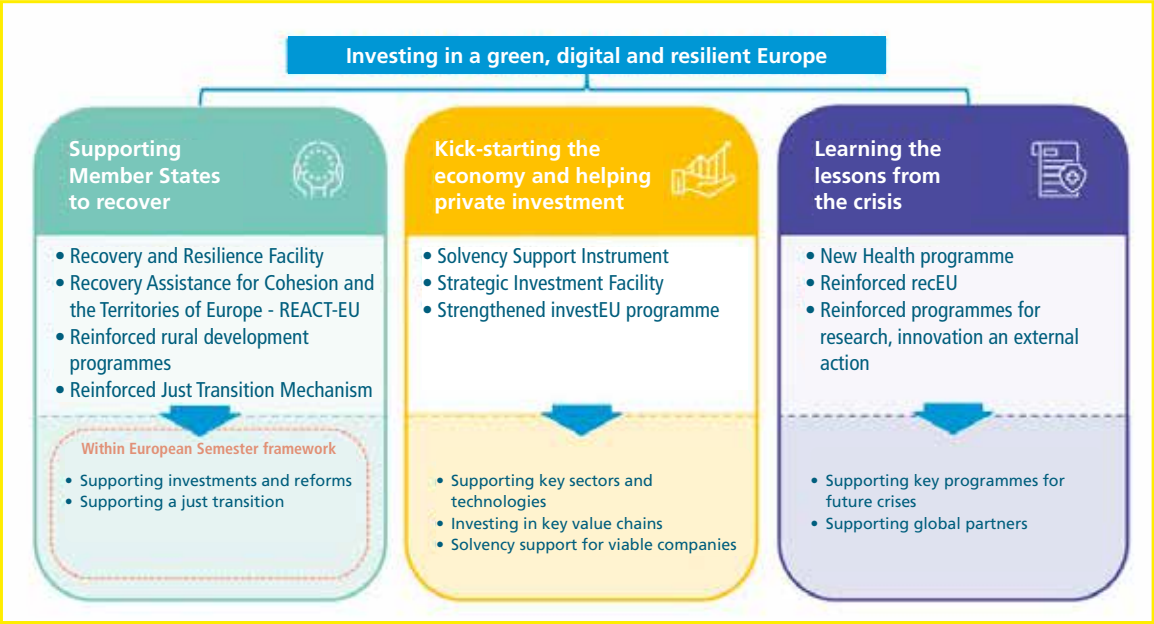

Nieuwe Europese programma's

Vergeleken met de vorige Europese programmaperiode is nu meer financiering beschikbaar voor de volgende thema's:

- Onderzoek en innovatie;
- Migratie;
- Veiligheid;
- Klimaat.

Dit komt overeen met de inzet van Nederland in de onderhandelingen. Als aanvulling op het MFK heeft de Europese Commissie een nieuw instrument gelanceerd: NextGenerationEU. Dit instrument is 750 miljard euro groot waarvan € 500 miljard giften zijn en €250 miljard leningen voor EU-lidstaten. Het is erop gericht om economische en sociale schade door de Coronapandemie te herstellen. Een pandemie die grote impact heeft op de Europese Unie. NextGenerationEU kent de volgende prioriteiten:

NextGenerationEU (bron: Europese Commissie)

EUROPEES REGIONAAL BELEID

Decentrale overheden spelen een belangrijke rol bij het Europees regionaal beleid aangezien zij op veel beleidsterreinen bevoegd zijn. Hierdoor kunnen zij in de uitvoering bepaalde Europese doelstellingen realiseren, bijvoorbeeld op de gebieden van: ondernemerschap, werkgelegenheid, infrastructuur, klimaat en energie op regionaal en lokaal niveau. Het ‘cohesiebeleid’ is het beleid dat honderdduizenden projecten verspreid over heel Europa financieel ondersteunt via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Cohesiefonds. (Het Cohesiefonds is van toepassing op EU-lidstaten met een bbp dat lager is dan 90 % van het gemiddelde van de 27 EU-lidstaten)

In de periode 2021-2027 zullen Europese investeringen zich richten op de volgende vijf hoofddoelstellingen:

1. een **slimmer Europa** door middel van innovatie, digitalisering, economische transformatie en ondersteuning voor kleine en middelgrote ondernemingen;
2. een **groener, koolstofvrij Europa**, waar de Overeenkomst van Parijs wordt uitgevoerd en waar in energietransitie, hernieuwbare energiebronnen en de strijd tegen klimaatverandering wordt geïnvesteerd;
3. een **beter verbonden Europa**, met strategische transport- en digitale netwerken
4. een **sociale Europa** waarin resultaten worden geboekt met betrekking tot de Europese pijler van sociale rechten, en waarin kwalitatief hoogstaand werk, onderwijs, vaardigheden, sociale inclusie en gelijke toegang tot gezondheidszorg worden ondersteund;
5. een **Europa dat dichterbij de burger staat** door ondersteuning van lokaal geleide ontwikkelingsstrategieën en duurzame stedelijke ontwikkeling in de gehele EU.

Investeringen voor regionale ontwikkeling zullen sterk op doelstellingen 1 en 2 gericht zijn.

Verder zal er gewerkt worden met een meer op maat gesneden benadering van regionale ontwikkeling, waarbij het cohesiebeleid met name op innovatie en solidariteit in alle regio’s blijft investeren.

REGIONAAL: NOORD-NEDERLAND

Op 25 november 2020 is een bestuurlijk akkoord gesloten met de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over de regionale verdeling van de Europese investeringsfondsen. Voor Noord-Nederland komt dit neer op de verdeling zoals in tabel 1 is weergegeven(in miljoenen €).

Europees Fonds	Bedrag (in miljoen euro)
EFRO	108,1
JTF	330
REACT-EU	44,9

EFRO

Het Nederlandse budget voor EFRO is door de Europese Commissie vastgesteld op 506 miljoen euro. EFRO is in Nederland bedoeld voor twee doelen: innovatie en koolstofarme economie. Het geld is vooral bestemd voor het midden- en kleinbedrijf (mkb). Het is gericht op het duurzaam versterken van het innovatief vermogen van de regio; een ontwikkelingsgericht uitvoeringsprogramma van de RIS3

REACT EU

In het Europees herstellepakket heeft de Commissie een nieuw initiatief gelanceerd onder het regionaal beleid: ‘REACT EU’. Dit is een verlenging van de huidige EFRO en ESF (Europees Sociaal Fonds) programma’s met een periode van twee jaar (2021 en 2022) en extra budget voor deze periode, gericht op versterking van het economisch weerstandsvermogen op middellange termijn, in reactie op de crisis die is ontstaan ten gevolge van de COVID-19 pandemie. Het REACT EU budget wordt middels een programmawijziging toegevoegd aan het lopende EFRO-programma 2014-2020.

Wij werken momenteel in noordelijk verband aan het ontwikkelen van de programma’s om de budgetten via aanvragen bij de Europese Commissie daadwerkelijk naar Noord-Nederland te halen.

JTF

In januari 2020 heeft de Europese Commissie, in het kader van de Europese Green Deal, een Fonds voor een Rechtvaardige Transitie voorgesteld, het Just Transition Fund (JTF). De middelen uit dit fonds dienen te worden ingezet in die regio’s die voor grote transitieopgaven staan vanwege de klimaattransitie en daardoor te maken krijgen met sterke sociaaleconomische uitdagingen. Binnen Noord-Nederland zijn de drie **COROP**-gebieden van Groningen en het industriegebied van Emmen aangewezen als primair toepassingsgebied.

RRF

De Europese Commissie heeft in 2020 het Recovery and Resilience Facility (RRF) gepubliceerd. Het RRF is een belangrijk herstelinstrument binnen NexGenerationEU. Voor Nederland is vanuit de Europese Commissie €5.6 miljard beschikbaar gesteld. Het doel van de faciliteit is:

- om cohesie en veerkracht te bevorderen;
- de sociale en economische impact van de COVID-19-crisis verminderen;
- de groene en digitale transitie te bevorderen;
- het creëren van banen.

Om in aanmerking te komen voor de faciliteit moeten de lidstaten (voor ons Nederland) plannen voor herstel en veerkracht opstellen waarin zij hun hervormings- en investeringsagenda's uiteenzetten voor de komende zes jaar. De plannen van elke lidstaat moeten in een samenhangend pakket zowel hervormingen als projecten voor overheidsinvesteringen omvatten. De Nederlandse inbreng, het Nationaal Herstelplan, is op het moment van schrijven niet gereed. Dat heeft te maken met de kabinetsformatie na de verkiezingen van afgelopen maart. Het IPO en ook de Tweede Kamer dringen bij het huidige (demissionaire) kabinet aan tot haast en gebruik maken van de input van de regio.

POP3+

Provincies hebben op bepaalde terreinen in de landbouw en het landelijk gebied een grote rol. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van het plattelandsontwikkelingsbeleid.

Het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) is een Europees subsidieprogramma dat gericht is op de ontwikkeling van een duurzame en concurrerende agrarische sector en een leefbaar platteland. Totdat het nieuwe Europese Landbouwbeleid in werking treedt wordt het POP3 subsidieprogramma met twee jaar verlengd, tot 2023. Deze overgangsperiode noemen we: POP3+.

Binnen POP3+ ligt de focus op: klimaat, biodiversiteit/bodem en kringlooplандbouw (incl. stikstof). Daarnaast is een groot deel van het programma ingericht op het verbeteren en herstellen van natuur- en waterkwaliteit.

INTERREG:

Een belangrijk Europees programma voor Drenthe is INTERREG. INTERREG is een Europese subsidieregeling voor ruimtelijke en regionale ontwikkeling. Aan de projecten die onder INTERREG vallen werken partijen uit verschillende landen samen om grensoverschrijdende belemmeringen weg te nemen en gezamenlijke diensten te ontwikkelen. De provincie participeerde tot nu toe in het grensoverschrijdende INTERREG-programma Deutschland-Nederland (INTERREG A), het programma INTERREG Noordzee Regio (INTERREG B) en het Europa-brede programma INTERREG Europe (INTERREG C). Voor de nieuwe programmaperiode 2021-2027 wordt het programmagebied voor het INTERREG B programma North-West Europe uitgebreid met de drie noordelijke provincies.¹

Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)

Het Europees Sociaal Fonds (ESF+) is het belangrijkste Europese middel om werkgelegenheid te ondersteunen, mensen aan werk te helpen en te zorgen voor eerlijke arbeidskansen voor alle EU-burgers. Vanuit het ESF+ is o.a. cofinanciering mogelijk voor re-integratie trajecten en scholing van werkenden en werkzoekenden. ESF+ kan worden aangevraagd door de centrum-gemeenten en niet door provincies.

Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering (EGF)

Bedrijven, sectoren die zijn getroffen door grote veranderingen in de wereldhandelspatronen, kunnen bij massaontslag gebruikmaken van geld uit het EGF. Dit fonds helpt werknemers met bijvoorbeeld scholing, hulp bij het vinden van een nieuwe baan of steun bij het opzetten van een eigen bedrijf.

★ Green Deal

Achtergrond

De Green Deal is dé kernprioriteit van de Commissie Von der Leyen en heeft als doel om van Europa het eerste klimaat-neutrale continent te maken. Uiterlijk in 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen in Europa gereduceerd zijn tot nul. Voor het zover is, moet de CO₂-uitstoot in 2030 met 55% verminderd zijn ten opzichte van 1990. De Green Deal voorziet in een actieplan om:

1. Hulpbronnen efficiënter te gebruiken door over te schakelen op een schone, circulaire economie;
2. Biodiversiteit te herstellen en de vervuiling terug te dringen.

De Europese Green deal is de nieuwe groeistrategie voor Europa. De Green Deal bestrijkt alle sectoren van de economie, maar heeft vooral betrekking op vervoer, energie, landbouw en infrastructuur. Om de doelstellingen te halen, zijn grote investeringen nodig. Jaarlijks zal naar schatting 260 miljard euro geïnvesteerd moeten worden. Via de Europese Programma's wil de Europese Commissie veel van deze investeringen financieren. Hier liggen veel kansen voor Drentse verduurzamings-initiatieven om financiering te krijgen uit Europa. Dit kan dan bijvoorbeeld via EFRO, INTERREG of Horizon Europe. De Europese Commissie vindt het belangrijk dat ook in de regionale Europese programma's financiering wordt vrijgemaakt voor de Green Deal omdat veel van het voorgestelde beleid uiteindelijk op lokaal en regionaal niveau uitgevoerd zal worden.

De Green Deal (Bron: Europese Commissie)

Green Deal spoorboekje van de Europese Commissie (tot en met 2030)

De Europese Commissie heeft met 2030 en 2050 twee ambitieuze (midden)-lange termijn doelstellingen bepaald. Om tot het einddoel van een klimaatneutraal continent in 2050 te komen, heeft de Commissie een routekaart uitgestippeld met een hele reeks aan plannen. Deze aankondigingen vormen een 'spoorboekje' voor de uitvoering van de Green Deal richting het eindstation in 2050. Hieronder zijn een aantal Europese wetgeving initiatieven opgesomd.

¹ New regions joining Interreg NWE: <https://www.nweurope.eu/future-nwe-programme/programme-area/>

Station 2020

Op 4 maart 2020 presenteerde de Commissie haar plannen voor de Europese klimaatwet. Het wetsvoorstel is de juridische basis van de Green Deal. In de wet staat dat Europa in 2050 klimaatneutraal moet zijn. Het verplicht lidstaten om op nationaal niveau maatregelen te nemen om deze doelstelling te halen. De burgers moeten daarbij een stem en een rol in de nieuwe maatregelen krijgen.

In mei 2020 heeft de Commissie als onderdeel van de Green Deal twee nieuwe strategieën gepresenteerd, die samen moeten bijdragen aan een duurzame toekomst. De biodiversiteitsstrategie moet het verlies van biodiversiteit in Europa en dewereld tegengaan en van-boer-tot-bordstrategie heeft als doel om een duurzaam voedselsysteem te verwezenlijken.

Station 2021

Om de klimaatdoelstelling van 2030 te behalen komt de commissie uiterlijk in juni 2021 met voorstellen voor de herziening van de volgende Europese wetgeving:

- De richtlijn betreffende het Europese systeem voor de handel in emissierechten (EU-ETS);
- De verordening inzake de verdeling van de inspanningen;
- De verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF);
- De richtlijn energieprestatie van gebouwen;
- De richtlijn energie-efficiëntie;
- De richtlijn hernieuwbare energie;
- Alternative Fuels Infrastructure Directive (AFID);
- De CO₂-emissienormen voor auto's en bestelwagens.

Station 2023

Uiterlijk in 2023, en daarna om de vijf jaar, wil de Commissie de nationale maatregelen voor CO₂-reductie van lidstaten evalueren en beoordelen. Ook dit biedt mogelijkheden voor input vanuit regionaal niveau.

Station 2030

De eerste belangrijkste mijlpaal is 2030. Uiterlijk in dit jaar moet de Europese Unie haar CO₂-uitstoot verminderd hebben met 55%. Om deze doelstelling te halen zijn nog flinke investeringen noodzakelijk, waartoe de Commissie het 'Fit for 55' pakket in 2021 op tafel zal gaan leggen. Binnen dit pakket zullen bestaande regelingen herzien en aangescherpt worden. Hierbij zal onder meer gekeken worden naar de richtlijn hernieuwbare energie, de energie-efficiëntierichtlijn en de richtlijn betreffende de handel in emissierechten. Ook op dit vlak liggen veel nieuwe Europese kansen voor Drenthe.

Digitalisering

De Europese Commissie ziet dat digitalisering bij kan dragen aan succesvolle transitie waar de Europese maatschappij voor staat. Digitalisering zorgt ervoor dat mensen anders kunnen leven, wonen en werken en de COVID-pandemie heeft deze zaken allemaal in een stroomversnelling gezet. Digitale oplossingen dragen bij tot werkgelegenheid, beter onderwijs, een groter concurrentievermogen en meer innovatie. De Europese Unie wil graag dé mondiale koploper zijn wat betreft digitalisering en zet hier het komende jaar (2021) op in via de dossiers die in deze paragraaf toegelicht worden.

Digital Services Act

De Digital Services Act (DSA) is een herziening van de huidige eCommerce richtlijn uit 2000. De DSA omvat regelgeving voor digital services, met als doel het beter online beschermen van inwoners, het harmoniseren van regels voor aanbieders van zulke diensten en het stimuleren van innovatie en groei. Binnen de definitie van deze digital services vallen de volgende categorieën: tussen handel-diensten (aanbieders van netwerkinfra), hostingdiensten (cloud- en webhosting), onlineplatforms (waar verkopers en consumenten samenkomen) en zeer grote onlineplatforms (platforms waarvan meer dan 10% van de Europeanen gebruik maakt).

Digital Markets Act

De Digital Markets Act (DMA) is één van de hoekstenen van de Europese digitale strategie en moet ervoor zorgen dat digitale markten toegankelijker en eerlijker worden voor bedrijven die afhankelijk zijn van online platforms die een poortwachters-functie vervullen. Een belangrijk element van de DMA is dus het definiëren van online platforms die fungeren als poortwachters voor de digitale markten. Een bedrijf is een poortwachter als het:

- een sterke economie positie en impact op de markt heeft en actief is in meerdere lidstaten;
- een sterke bemiddelingspositie heeft; verbindt veel gebruikers met veel bedrijven;
- geruime tijd een stabiele en duurzame positie op de markt heeft (of aan het verwerven is).

Cybersecurity

De nieuwe cybersecuritystrategie heeft tot doel een wereldwijd en open internet te waarborgen, maar ook om veiligheid te verzekeren en Europese waarden en grondrechten te beschermen. Hiervoor zijn er voorstellen rondom drie thema's:

- weerbaarheid, technologische soevereiniteit en leiderschap;
- opbouw van operationele capaciteit om te voorkomen, te ontmoedigen en te reageren;
- intensiever samenwerken voor een mondiale en open cyberspace.

Kunstmatige intelligentie (witboek)

In het witboek presenteert de Commissie een visie op de Europese Unie als wereldleider op het gebied van innovatie in de data-economie en de toepassingen ervan. Hiervoor wordt een regelgevings- en investeringsaanpak beschreven die zowel de invoering van AI (Artificial Intelligence) bevordert als de risico's adresseert die aan deze opkomende technologie zijn verbonden. Langs deze lijn stelt de Commissie twee 'bouwblokken' voor:

- ecosysteem van excellentie ter ondersteuning van de ontwikkeling en acceptatie van AI in de EU;
- ecosysteem van vertrouwen met een regelgevend raamwerk voor betrouwbare AI dat burgers beschermt en bijdraagt aan een sterke Europese data-economie.

1.3 Drents ecosysteem

Om succesvol in Europa te zijn is samenwerking essentieel. In de voorgaande paragrafen is toegelicht hoe Drenthe samenwerkt in de Europese gremia. Het Drents (internationale) ecosysteem is echter groter. Ook hier is het noodzakelijk samen met andere regio's op te trekken en waar het kan één geluid in Brussel te laten horen. Het is daarom belangrijk naar gemeenschappelijke belangen, samenwerkingscoalities en bondgenoten te zoeken. Deze kunnen vaak gevonden worden in al bestaande samenwerkingsverbanden. Deze paragraaf zet daarom deze samenwerkingsverbanden op een rij.

Nedersaksen

De samenwerking met onze oosterburen is voor ons van groot belang. Om dit kracht bij te zetten steunen wij op twee belangrijke documenten: deze samenwerkingsagenda en de specifieke Drentse Duitslandagenda. In het voorjaar van 2020 is de nieuwe gemeenschappelijke samenwerkingsagenda met bijbehorende governance tussen Nederland en Nedersaksen ondertekend. In de praktijk werd al vanaf 2019 aan de uitvoering van de doelen gewerkt. Er is hiervoor een concrete actiepuntenlijst voor de thema's Arbeidsmarkt, Onderwijs & Taal, Economie & Handelsbevordering, Energie & Klimaat, Infrastructuur & Bereikbaarheid en Natuur & Wataangelegd. Dit zijn ook belangrijke thema's in Europa. Het is daarom ook goed om de Europese dimensie mee te nemen in de samenwerking met Nedersaksen.

Om de sociaal-maatschappelijke en economische integratie in de grensregio te bevorderen en Europese kansen te benutten, is de afgelopen decennia geïnvesteerd in goede betrekkingen met de Duitse burens. In de vorige bestuursperiode zijn daarbij positieve ervaringen opgedaan met het uitvoeren van een Drentse Duitslandagenda als rode draad voor de grensoverschrijdende samenwerking. Met de Drentse Duitslandagenda 2020-2023 – 'Grenzeloos Verbinden' wil de Provincie Drenthe voortbouwen op het fundament dat is gelegd, waarbij naast de bevordering van de brede welvaart in de Drents-Duitse grensregio aanvullend wordt gekoerst op samenwerking met Duitsland als sterke bondgenoot in Europa. Daartoe zijn in de Duitslandagenda vier sporen uitgewerkt:

- investeren in duurzame betrekkingen;
- samenwerken en kennisdelen;
- stimuleren en ondersteunen van grensoverschrijdende initiatieven;
- het benutten van kansen in Europa vanuit het oogpunt van lobby en het benutten van fondsen.

De nadruk daarbij ligt op vijf opgaven:

- handelsbevordering en mkb-samenwerking;
- waterstof als gemeenschappelijke aanjager voor de energietransitie, grensoverschrijdend personenvervoer op de spoorverbinding Emmen-Rheine;
- een 360-graden-arbeidsmarkt;
- een verbonden grensregio, bijvoorbeeld door het stimuleren van grensoverschrijdende initiatieven op het gebied van sport, vrijetijdseconomie, zorg en cultuur.

Noordzeeregio (North Sea Region)

De Provincie Drenthe is samen met Provincie Friesland en Provincie Groningen in SNN-verband onderdeel van de North Sea Commission (NSC), één van de zes commissies vanuit de Committee of Peripheral Maritime Regions (CPMR). In dit netwerk vindt actieve samenwerking plaats met de regio's rondom de Noordzee voor het bereiken van de doelstellingen zoals deze zijn geformuleerd in de [Noordzee Strategie 2030](#). Actief acteren binnen de NSC zorgt voor het leveren van een goede bijdrage aan het positioneren en bereiken van onze provinciale doelstellingen. De NSC heeft naast een Executive Committee vier thematische werkgroepen, te weten de Marine Resources Group, de Transport Group, de Energy and Climate Change Group en de Smart Regions Group. Middels dit netwerk brengt de Provincie Drenthe samen met de andere regio's de positie van de Noordzee regio en haar gemeenschappelijke uitdagingen in Brussel onder de aandacht. Zo is in het verleden vanuit de Noordzee Commissie onder leiding van de provincie Drenthe position paper over waterstof opgesteld. Mede hierdoor is meer aandacht voor waterstof gekomen bij de Europese Commissie.

Noord-Nederland: samenwerkingsverband Noord-Nederland

Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland is een samenwerkingsverband van de drie noordelijke provincies en de gemeenten Groningen, Leeuwarden, Assen en Emmen. Noord-Nederland wil actief bijdragen aan de lange termijn doelstellingen van Europa. De lobby-adviseurs komen op voor de belangen van Noord-Nederland, waaronder die van Drenthe, in Nederland en Europa. Ze spreken politici in Den Haag en Brussel onder andere over nieuwe regels, subsidies en beleid die invloed hebben op het Noorden. Samen met noordelijke bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen en overheden werkt Noord-Nederland daarom aan de verdere ontwikkeling en profilering van het Noorden in Europa. Een belangrijke taak. Ook is het SNN Management Autoriteit van het noordelijke EFRO-programma en voert het diverse subsidieregelingen uit.

Europese netwerken

Behalve via het SNN en het HNP werken wij ook samen in de diverse netwerken zoals de Council of European Municipalities and Regions (CEMR) en het Congres van Lokalen en Regionale overheden. De provincie is (al dan niet via SNN zoals bij het ERRIN-netwerk) lid van verschillende platforms en netwerken die opereren op specifieke thema's zoals bijvoorbeeld waterstof (Clean Hydrogen Alliance), vergroening van de chemie (ECRN: European Chemical Regions Network) en circulaire economie. Hier zijn andere regio's met dezelfde belangen bij aangesloten en in deze coalities trekt de provincie op richting de Europese Unie om beleid te beïnvloeden of projecten te ontwikkelen.

Focus

VAN DRENTHE

Kansen voor Drenthe

De afgelopen jaren hebben wij hard gewerkt om onze positie te verstevigen. Vanuit Drenthe hebben wij actief de samenwerking gezocht en zijn lobby-trajecten met succes afgerond. In totaal wisten wij 71 miljoen euro aan Europese middelen naar onze provincie te halen in de programmaperiode 2014-2020

(bron: ERAC Monitoringsysteem EU-middelen).

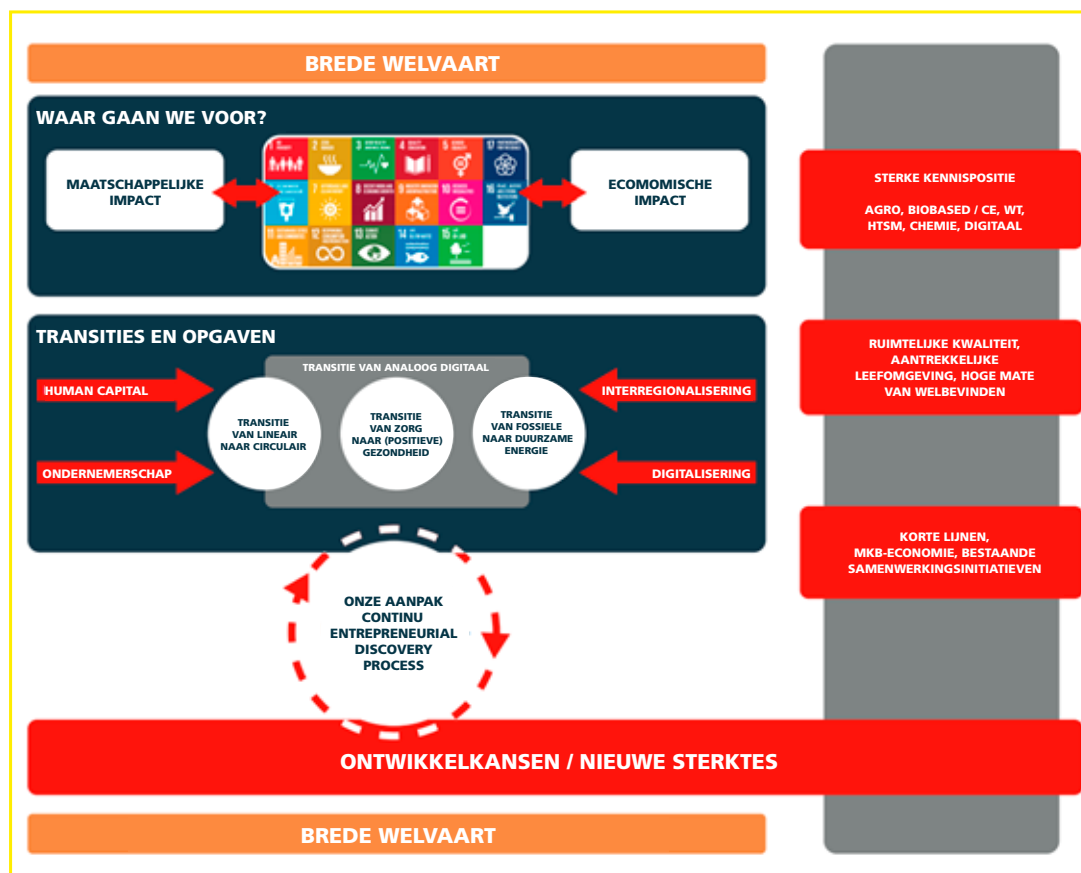
Een belangrijk voorbeeld en een toonaangevend project was het 'Hydrogen Energy Applications for Valley Environments In Northern Netherlands' (HEAVENN)-project. Vanuit Noord-Nederland hebben wij als eerste regio in Europa subsidie ontvangen voor het opzetten van de Hydrogen Valley. Samen met Groningen en Friesland zijn wij daarmee gekroond tot dé Europese waterstofkoplopers. Het HEAVENN-project behelst diverse initiatieven met een totale investeringsomvang van circa 90 miljoen euro. Hiervoor is een subsidieaanvraag van 20 miljoen euro subsidie gehonoreerd door de Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking (FCH-JU) van de Europese Commissie.

Verder zijn we als Noord-Nederland samen met de regio's Aragón, Normandië en Auvergne-Rhône-Alpes leading regions van het S3-platform European Hydrogen Valleys partnership, waarmee we samen met andere Europese regio's en stakeholders in gesprek zijn geweest met de Europese Commissie over toekomstig waterstofbeleid. Dit zijn voorbeelden van successen in Europa waar wij in de provincie de vruchten van plukken.

Met het MFK 2021-2027 en de Green Deal heeft Europa de koers voor de komende jaren bepaald. Europa zet in op verduurzaming, op snel economisch herstel na de coronacrisis en op innovatie. Het is op deze thema's dat Europa bijdraagt aan het behalen van Drentse beleidsdoelstellingen en Drenthe aan Europese doelstellingen. Europa biedt meerdere kansen voor Drenthe. Ten eerste kunnen subsidies bijdragen aan de realisatie van Drentse projecten. Ten tweede kan Drenthe via Europese netwerken kennis delen en samenwerken met andere partijen. Tot slot kan relevante wet- en regelgeving gemonitord én beïnvloed worden via Europa.

Deze Drents Europese synergie ontstaat niet vanzelf. Succes in Europa is een proces van de lange adem. Voordat successen geboekt worden, zijn investeringen noodzakelijk. Drenthe kan succesvol opereren in Brussel als de provincie in de juiste gremia vertegenwoordigd is, Drenthe lid is van de juiste netwerken en bestuurders & ambtenaren actief zijn op het betreffende dossier.

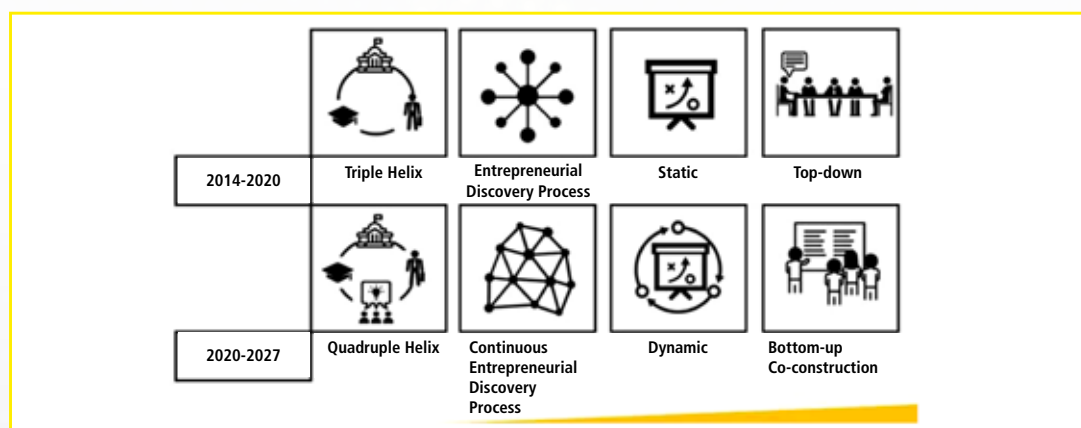
Maatschappelijke uitdagingen staan centraal in de match met de Europese doelen. De Europese Commissie verlangt van iedere regio een Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3) om focus aan te brengen en ervoor te zorgen dat elke regio een onderscheidende bijdrage levert aan de Europese doelstellingen. Een goedgekeurde RIS3 is tevens een voorwaarde voor het verkrijgen van middelen uit structuurfondsen (EFRO). In Noordelijk verband zijn deze thema's en deze werkwijze vastgesteld in de RIS3 2021-2027, welke is samengevat in figuur 6.

RIS3 2021-2027 (Bron: SNN)

In de RIS3 2021-2027 heeft missie gedreven innovatiebeleid een belangrijke plek. Verwacht wordt dat hiermee de maatschappelijke urgentie voor verschillende vraagstukken en de betrokkenheid bij oplossingen versterkt kunnen worden. Dit vraagt een flinke omschakeling in de manier waarop we beleid vormgeven en uitvoeren. Daarbij wordt het steeds belangrijker om ook het maatschappelijk middenveld te betrekken. De top-downbenadering waarbij overheden bepalen waar middelen naartoe gaan, maakt plaats voor een bottom-up benadering waarbij overheden de doelen of missies vaststellen, en partijen daaraan zelf invulling geven.

Figuur 6 geeft de visie weer van de Europese Commissie op de doorontwikkeling van het slimme-specialisatieconcept. De visie van Noord-Nederland sluit daar nauw bij aan.

(Bron: RIS3)

In de RIS3 wordt terecht aangegeven dat het voor het ontwikkelen van een doorlopende stroom van projecten noodzakelijk is dat er een klimaat wordt georganiseerd waarin partijen vanuit de quadruple helix (overheid, onderwijs, bedrijven en samenleving) continu worden uitgedaagd om met elkaar samen te werken (zodanig dat een bijdrage wordt geleverd aan de maatschappelijke doelstelling van de brede welvaart). In de RIS3 wordt dit een Continuous Entrepreneurial Discovery Process (C-EDP) genoemd.

Onze focus

Deze Europa agenda moet ervoor zorgen dat kennis over Europa structureel ingebed is in de organisatie en het provinciale beleid. In het vorige hoofdstuk is beschreven welke organisaties relevant zijn voor Drenthe en bij welke organisaties aansluiting gezocht moet worden. Ook is de thematische koers beschreven die Europa de komende jaren gaat volgen. In dit hoofdstuk wordt per prioritair Drents beleidsthema beschreven waar Europese kansen de komende jaren liggen en Europa en Drenthe elkaar kunnen versterken. Een agenda is immers een kwestie van kiezen. Voor de andere thema's, welke nu niet genoemd zijn, betekent het niet dat er geen inzet in Europa is, maar dat deze inzet in mindere mate geldt. In hoofdstuk 3 wordt beschreven hoe de Drentse organisatie effectief werkt aan het behalen van haar Drentse beleidsdoelstellingen met behulp van de kansen en mogelijkheden die Europa biedt.

Dit hoofdstuk behandelt thema's in Europa waar de Drentse inzet op focust. Dit zijn:

- Energie: waterstof en verduurzaming gebouwde omgeving;
- Klimaatadaptatie;
- Economie: Circulaire Economie en Groene Chemie;
- Landbouw en natuur;
- Digitalisering;
- Mobiliteit en Infrastructuur.

Per thema wordt toegelicht wat de belangrijkste Europese beleidsdoelstellingen zijn, wat de Drentse beleidsdoelstellingen zijn, waar overeenkomsten hierin te vinden zijn en tenslotte hoe er samengewerkt kan worden. Hoe Drenthe en Europa elkaar kunnen versterken wordt uitgewerkt aan de hand van vier randvoorwaarden:

- Beleid en beïnvloeding;
- Subsidie en financiering;
- Kennis en informatie;
- Relaties en netwerken.

Energie

WATERSTOF EN VERDUURZAMING GEBOUWDE OMGEVING

Drenthe staat van oudsher bekend als 'energieregio'. Eerst door turfwinning, later door aardolie en aardgas. In de afgelopen jaren is hard gewerkt aan het toekomstbestendig maken van onze energievoorziening. In dit hoofdstuk zetten wij uiteen hoe de provinciale en Europese doelstellingen nauw met elkaar verbonden zijn.

★ Waar staat Europa op dit thema?

De energietransitie vormt een van de belangrijkste opgaven in Europa voor de komende jaren. Het eindstation van het 'spoorboekje' van de Europese Commissie is een klimaatneutraal continent in 2050. De laatste jaren is er veel gebeurd, waaronder het Europese Clean Energy Package van 2016 en de herziening van relevante wetgeving voor de energiemarkt, voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Na de verkiezingen van 2019 heeft de nieuwe Europese Commissie haar ambitie nog eens verhoogd. Met de Europese Green Deal moeten flinke stappen worden gezet richting 55% emissie-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Binnen de Green Deal nemen energiesysteemintegratie en waterstof een sleutelpositie in om de Europese economie koolstofvrij te maken. Hiervoor heeft de Commissie een systeemintegratie- en waterstofstrategie opgesteld (juli 2020). Onderdelen hiervan zijn onder andere het stimuleren van innovatie, het opzetten van het regelgevingskader, het realiseren van 40 GW aan energieproductie door waterstof in Europa en het formeren van een Europese waterstofalliantie. In de Europese State of the Union is door Commissiepresident Von der Leyen genoemd dat hydrogen valleys essentieel zijn voor het creëren van een nieuwe, schone en duurzame Europese Unie.

Naast energiesysteemintegratie en waterstof spelen ook andere onderwerpen een belangrijke rol op Europees niveau. De Commissie heeft bijvoorbeeld in oktober 2020 haar renovatiegolfstrategie voorgesteld die gericht is op verbetering van de energieprestatie van gebouwen. Verduurzaming van de gebouwde omgeving is tevens een van de prioriteiten van de Provincie Drenthe. De renovatiegolfstrategie voorziet in een betere regelgeving, inclusief herzieningen van de richtlijn voor energie-efficiëntie en de richtlijn energieprestatie van gebouwen. Bovendien moet de renovatiegolf strategie zorgen voor adequate en doelgerichte financiering, onder meer via de vlaggenschipinitiatieven 'Renovate' en 'Power Up' en voor wijkgerichte initiatieven zoals betaalbare huisvesting voor 100 gebieden. Dit is tevens een antwoord op energiearmoede.

★ In Drenthe staan we hier in 2021

Drenthe heeft de afgelopen jaren ambitieuze doelen vastgelegd en plannen ontwikkeld om het energiesysteem te verduurzamen en klimaatneutraliteit in 2050 te bereiken. Zoals in het coalitieakkoord 2019-2023 afgesproken, betekent dit voor de energievoorziening dat het aandeel hernieuwbare energie in 2030 op 40% ligt en dat in Drenthe in 2050 100% van het energieverbruik hernieuwbaar is. De Drentse inzet in Europa ten opzichte van energie kan in drie algemene prioriteiten worden samengevat:

"Noord- Nederland is in Europa koploper op het gebied van groene waterstof en dat willen we verder uitbouwen"

Beleid

Wij zetten ons in voor een Europees energiebeleid dat de rol en de mogelijkheden van regio's in de energietransitie versterkt. Wij zetten ons vooral in voor een regelgeving die belemmeringen weghaalt en de Drentse ambities en projecten op het gebied van energie ondersteunt en mogelijk maakt;

Middelen

In de nieuwe Europese programmaperiode komen er veel Europese middelen beschikbaar om de energietransitie vorm te geven. Dit biedt kansen voor Drenthe.

Netwerkpartijen verbinden

Samenwerking is noodzakelijk voor het verkrijgen van financiële middelen en passend beleid. Hierom werkt Drenthe samen. Een netwerk wordt opgebouwd via het Comité van de Regio's, maar ook initiatieven zoals de EU Clean Hydrogen Alliance, de Noordzee Commissie, de Under2Coalition en verschillende multi- en bilaterale werkgroepen en programma's met andere landen zoals Duitsland, waarbij we met name de samenwerking met Nedersaksen als waardevol beschouwen.

In Drenthe zien we het belang van waterstof als onmisbare tool om duurzame energie te kunnen opslaan en te transporteren. We zetten erop in om oude aardgasinfrastructuur waar mogelijk efficiënt opnieuw te gebruiken. Samen met Groningen hebben we een push gegeven aan het opzetten van de Hydrogen Valley die uiteindelijk door de FCH JU als eerste Hydrogen Valley van Europa is aangewezen. Daarnaast zetten we ook in op de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Ons doel: in 2040 is iedereen die in Drenthe woont niet meer afhankelijk van fossiele energiebronnen en wonen we in Drenthe energieneutraal en zijn we zelfvoorzienend op energiegebied.

Samen willen we hier heen in 2023

De overgang naar een klimaatneutraal continent biedt kansen voor de Provincie Drenthe als producent van waterstof en koploper in de integratie van het energiesysteem en de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Europees beleid en fondsen kunnen de energietransitie in Drenthe versnellen, maar bieden ook kansen op Drentse succesverhalen verder in Europa te verspreiden.

Voor Drenthe is het van belang dat de toepassing van waterstof voldoende erkenning krijgt. Noord-Nederland is klaar voor de ontwikkeling van een omvangrijke en duurzame waterstofeconomie. Waterstof vormt voor ons een onmisbaar medium om duurzame energie te kunnen opslaan en te transporteren. We zetten erop in om oude aardgasinfrastructuur waar mogelijk efficiënt opnieuw te gebruiken. Het belang van waterstof vormt dan ook onze belangrijkste propositie richting Brussel.

Voor de [verduurzaming van de gebouwde omgeving](#) willen wij een constructieve bijdrage leveren aan de Europese beleidsontwikkeling, vooral op het gebied van de renovatiegolfstrategie en de herzieningen van relevante richtlijnen (hernieuwbare energie, energie-efficiëntie, energieprestatie van gebouwen). Wij willen ervoor zorgen dat financiële middelen toegankelijker worden voor (energiearme) huishoudens en voor het MKB. Wij willen dat regionale overheden een belangrijkere rol innemen bij het opstellen van plannen zoals het Nederlandse Corona-herstelplan (ofwel "Recovery and Resilience Facility"). De verduurzaming van de gebouwde omgeving moet een van de oogmerken van dit plan zijn.

Op deze manier gaan we er samen komen

Om Drentse belangen goed te vertegenwoordigen en de Drentse [energiedoelstellingen](#) te bereiken, moeten wij institutioneel gezien breed gepositioneerd zijn. Wij zijn ons ervan bewust dat het bereiken van onze doelstellingen alleen zal lukken als wij met verschillende partijen interbestuurlijk, sectoroverstijgend en grensoverschrijdend samenwerken. Bovendien zorgt de Energieadviseur Europa voor een leidraad die de Drentse doelen op het gebied van energie aan het werkprogramma van de Europese Commissie koppelt en de inhoudelijke punten betreffende beleid, middelen en het netwerk verder uitwerkt.

BELEID EN BEÏNVLOEDING

De provincie houdt zich op het thema energie en waterstof momenteel al bezig met beleidsbeïnvloeding door deel te nemen aan Europese consultaties. Door een actieve deelname in netwerken als de EU Clean Hydrogen Alliance en de NSC of in samenwerking met andere provincies (via het SNN, IPO en HNP) kan invloed worden uitgeoefend op beleid. Directe beïnvloeding bij Europese instellingen is mogelijk in het Comité van de Regio's. De contacten met Europarlementariërs en de Commissie lopen voornamelijk via het SNN. In de toekomst moet gekeken worden naar hoe netwerken beter benut kunnen worden voor lobbydoeleinden. Daarnaast is het belangrijk om ook naar Den Haag te kijken wanneer het gaat om beleid en beïnvloeding omdat hier Europees beleid door lidstaat Nederland wordt omgezet naar Nederlandse wet- en regelgeving. In bijlage 1 is een schema opgenomen met de concrete acties.

SUBSIDIES EN FINANCIERING

De provincie ziet zichzelf als schakel tussen Drentse organisaties en Europese programma's. Drenthe ziet kansen op het thema energie en waterstof in de nieuwe Europese programma's. De gebouwde omgeving is hiernaast ook een belangrijk aandachtspunt voor Drenthe. Binnen deze context zijn Europese vlaggenschipinitiatieven 'Renovate' en 'Power Up' in het bijzonder relevant.

Om te kunnen participeren in deze programma's is het belangrijk deze actief op te volgen: onderhoud contacten met betreffende programmabureau's en weet wanneer calls opengesteld worden zodat projecten snel kunnen worden ingediend.

KENNIS EN INFORMATIE

Provincie Drenthe is goed op de hoogte van wat er speelt in Europa rondom het thema Energie en Waterstof. Dit is een belangrijke randvoorwaarde bij het behalen van de gestelde doelen op dit thema. Op dit dossier volgt de provincie beleidsontwikkelingen door middel van relevante nieuwsbrieven en informatie via SNN (onder andere WePublic) en het IPO. Daarnaast doen wij actief kennis op via deelname aan conferenties (onder andere European Hydrogen Week, EU Industry Days, Sustainable Energy Week). Intern vindt kennisdeling plaats door middel van wekelijkse afstemming tussen de Europacoördinator en de Energieadviseur Europa binnen de provincie en extern vindt kennisuitwisseling plaats tussen de Europa werkgroepen en het team Ruimte, Energie en Wonen.

Het is op dit gebied niet noodzakelijk om nieuwe acties uit te zetten, het is hier eerder van belang om netwerken en kennisbronnen te consolideren. Door aanwezig te zijn op Europese evenementen in Brussel, in de grensregio én in Nederland doen wij actief kennis en informatie op. Uitdaging is het structureel inbedden van informatie in de organisatie en het verbinden van kennis en informatie aan projecten. Hier bieden workshops een mogelijke oplossing, maar ook is het goed te onderzoeken hoe de Europese dimensie optimaal in de reguliere beleidsprocessen geïntegreerd kan worden.

RELATIES EN NETWERKEN

Samenwerking is een belangrijke randvoorwaarde om succesvol actief in Europa te zijn. De provincie onderhoudt binnen het thema Energie en Waterstof relaties met officiële instellingen zoals het Europees Comité van de Regio's en via SNN incidenteel met de Europese Commissie en het Europees Parlement. Daarnaast zijn wij ook actief binnen Europese netwerken als EU Clean Hydrogen Alliance, Hydrogen Valleys Partnership (S3), CEMR, Under2Coalition en North Sea Commission (Climate Change & Energy WG). Binnen Nederland werken wij samen via SNN, het IPO, de gemeenten in Drenthe en verschillende ministeries. Op het gebied van waterstof wordt in het bijzonder samengewerkt met Hydrogen Valley, de Provincie Groningen, Groningen Seaports, Gasunie, en Drentse bedrijven als Rendo, Resato, NAM/Shell. Relaties met andere instellingen en actoren (zoals de Europese Investeringsbank, EIB) zijn evenwel van belang, vooral voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, en zullen verder worden ontwikkeld.

Op het thema energie en waterstof hebben wij dus al een stevige basis qua participatie in netwerken om op verder te bouwen in Europa, hetgeen overeenkomt met de hoge ambities op dit thema. Om onze propositie als dé waterstofregio van Europa krachtig over te laten komen, is het zaak dat wij in alle contactmomenten met één stem spreken. Een krachtige positionering is cruciaal. Daarnaast is het ook goed om in deze samenwerking op zoek te gaan naar een benchmark: welke regio's zetten ook vol in op waterstof? Wat kan Drenthe hiervan leren?

Het klimaat verandert en dat merken we ook in Drenthe door het vaker voorkomen van langdurige droogte en kortstondige wateroverlast. Dit proces moeten we niet alleen zoveel mogelijk proberen te voorkomen, maar hier moeten we ons in Drenthe ook zoveel mogelijk aan proberen aan te passen. De provincie kan hier vanuit een overkoepelende en overstijgende rol een belangrijke bijdrage aan leveren.

★ Waar staat Europa op dit thema?

Onder Commissie Von der Leyen is klimaatadaptatie een integraal onderdeel geworden van het Europese klimaatbeleid. In februari 2021 is een vernieuwde Europese Klimaatadaptatiestrategie gepubliceerd. Waar de nadruk eerder op plan- en strategievorming lag, is in de nieuwe strategie een sterkere focus op de uitvoering van de voorgenomen plannen. Daarnaast staat een systematischere adaptatie centraal, waarbij de Commissie focus heeft op monitoring, rapportage en evaluatie van klimaatadaptatie. Hiervoor worden een geharmoniseerd beoordelingskader van indicatoren en het stimuleren van informatie-uitwisseling essentieel geacht. De vooruitgang van de lidstaten zal iedere vijf jaar worden beoordeeld door de Commissie, alsmede de toereikendheid van de adaptatiemaatregelen.

★ In Drenthe staan we hier in 2021

Provincie Drenthe werkt op dit moment in verschillende werkregio's aan klimaatadaptatie, waarbij met stresstesten in kaart is gebracht welke effecten van klimaatverandering te verwachten zijn in onze provincie, bijvoorbeeld op het gebied van wateroverlast. Klimaatadaptatie is bovendien één van de twee grote integrale opgaven in de Omgevingsvisie 2018. Hierin wordt het belang benoemd van klimaatbestendige steden en adaptatie aan wateroverlast en -tekort, maar ook dat de provincie streeft naar de vermindering van veenoxidatie.

In de [Nota Klimaatadaptatie Drenthe 2021](#) is inzichtelijk gemaakt welke inzet ten aanzien van klimaatadaptatie wordt gepleegd binnen de verschillende beleidsthema's. Naar verhouding wordt binnen de thema's landbouw, natuur, en omgevingskwaliteit meer inzet gepleegd. Hier is al langer zichtbaar en merkbaar wat de gevolgen van klimaatverandering kunnen zijn en wordt de urgentie meer gevoeld.

Samen willen we hierheen in 2023

Inzet op klimaatadaptatie zal meerjarig nodig zijn om de doelstellingen te halen. In Drenthe beseffen we ons dat we relatief nog aan het begin van deze langdurige periode staan en dat we beslissingen moeten nemen in een opgave die veel onzekerheden kent. In 2023 willen we meer duidelijkheid bieden waar we als provinciale organisatie van meerwaarde zijn. Voor onze eigen inzet betekent dit dat we een uitwerking hebben gegeven aan de richtingen die we per beleidsthema zien. Zo kunnen we binnen de andere opgaven, meer integraal, snellere of betere resultaten boeken. Ook kan klimaatadaptatie verbindend werken tussen verschillende opgaven. Dit gaat zich uiten in concrete gebiedsopgaven, maar ook simpelweg in interne bewustwording en samenhangende beleidsformulering.

Vanuit haar regisseursstoel is er een belangrijke rol weggelegd voor de provincie om samenhang te brengen in de diverse adaptatiemaatregelen. Met onze Europese partners wordt inmiddels gesproken over een blauwe transitie waarbij inzichtelijk moet worden welke aanpak nodig is om binnen alle onzekerheden die klimaatverandering met zich mee brengt te komen tot een klimaat adaptief systeem. Uit lopende projecten is inmiddels gebleken dat adaptatie vraagt om een integrale aanpak, kijkend naar het gehele watersysteem met alle daarin alle aanwezige functies met zowel vraagstukken op het gebied van droogte, wateroverlast maar ook waterkwaliteit. Dit sluit aan bij de klimaatadaptatiestrategie van de Commissie, die Europa op alle bestuurlijke niveaus veerkrachtiger en parater moet maken

Op deze manier gaan we er samen komen

BELEID EN BEÏNVLOEDING

De relevante ontwikkelingen op het thema klimaatadaptatie vinden hun weg naar de provinciale organisatie, via nieuwsbrieven en interne connecties. Van beleidsontwikkelingen zijn we dus op de hoogte, maar om de potentie voor Drenthe zo goed mogelijk te benutten is het van belang om ontwikkelingen op dit thema nauwgezet te volgen. Om dit te realiseren is de ambitie om meer tijd en capaciteit vrij te maken om beleid op de voet te volgen en waar nodig dat beleid te beïnvloeden.

SUBSIDIES EN FINANCIERING

De rol van de provincie als schakel tussen Europa en Drentse partners is ook van belang op het gebied van Europese subsidies en financiering rondom klimaatadaptatie. In deze context zijn wij al actief binnen het CSA en het Topsoil-project onder de vlag van het INTERREG-programma. De ambitie is om de activiteiten van Drenthe op dit vlak uit te breiden. Een provinciale organisatie die een actievere rol vervult in Europese programma's is van meerwaarde voor Drenthe.

KENNIS EN INFORMATIE

Om de Drentse ambities op het gebied van klimaatadaptatie ten volle te verwezenlijken, is het van belang de juiste kennis omtrent Europese beleidsontwikkelingen op de juiste plek te hebben. De kennis op dit thema komt elders in de provinciale organisatie binnen en vindt zijn weg naar de juiste actoren. De ambitie is om deze informatievoorziening beter uit te voeren, om zo meer relevante informatie binnen te halen. Daarbij is een rol weggelegd voor Drenthe om niet alleen kennis binnen te halen, maar ook zelf kennis op te doen en te verspreiden. Door pilots uit te voeren, gevolgen en effecten te onderzoeken en oplossingen te testen in fieldlabs kunnen we niet alleen leren van anderen, maar ook anderen laten leren van Drenthe. Dit sluit bovendien goed aan bij de Europese Klimaatadaptatiestrategie, waarin het delen van informatie en best practices een belangrijke rol inneemt.

RELATIES EN NETWERKEN

Voor de provincie is er een belangrijke rol weggelegd als schakel tussen Europa en Drentse partners. Zo zijn wij actief binnen het INTERREG North Sea Region-programma in projecten gericht op de aanpassingen aan een veranderend klimaat. Om deze rol als schakel zo goed mogelijk te vervullen is het van belang om de eigen positie in dit netwerk te verstevigen. Op dit moment wordt er vooral binnen de provinciegrenzen goed samengewerkt, maar het is van belang deze samenwerking verder uit te breiden in Europese richting. Het bouwen en onderhouden van een netwerk waarin Europa een plaats inneemt is van belang om kansen voor Drenthe zo goed mogelijk te identificeren en te benutten.

Economie

CIRCULAIRE ECONOMIE EN GROENE CHEMIE

In Drenthe zien we het belang van vergroening van de economie, maar ook de chemie als een essentiële bijdrage aan de oplossing van de problematiek rond grondstoffen schaarste en klimaatverandering. Tegelijkertijd hechten we ook groot belang aan de economische waarde van de chemiesector en zien we de kansen voor Drenthe hierin liggen. Het chemiecluster Emmen kan een voortrekkersrol vervullen om deze Drentse kansen te verzilveren.

★ Waar staat Europa op dit thema?

Voor de transitie zoals beoogd in de Green Deal zijn circulaire economie en groene chemie van essentieel belang. Hiertoe zijn in 2020 respectievelijk het 'Actieplan circulaire economie' en de 'duurzaamheidsstrategie voor chemische stoffen' opgesteld door de Europese Commissie.

In het actieplan voor circulaire economie wordt de nadruk gelegd op sectoren die het meest verbruiken (zoals plastic, textiel, gebouwen, voedsel en water en voedingsstoffen). Het plan omvat 35 acties, onder andere gericht op duurzamere product-ontwikkeling, afvalvermindering en consumentenrechten. In de strategie voor groene chemie wordt het belang van verduurzaming van industriële processen en technologieën voor de productie van chemische stoffen benadrukt. Centraal staat hierbij het stimuleren van innovatieve productieprocessen, schonere businessmodellen en het verstevigen van het juridische raamwerk zodat mens en milieu vrij blijft van schadelijke toxische stoffen.

★ In Drenthe staan we hier in 2021

Als provincie hadden wij op dit thema de afgelopen jaren een sleutelpositie in handen, zeker omtrent het actieplan voor de circulaire economie, waar Drenthe rapporteur was namens het Comité van de Regio's. Hierdoor hadden wij een actieve rol in het Europese besluitvormingsproces. Met ons rapporteurschap hebben wij Drenthe op de Europese kaart kunnen zetten als circulaire provincie.

De transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie is een flinke opgave. De eerste stap naar een circulaire economie op landelijk niveau is met het Rijksprogramma '[Nederland Circulair in 2050](#)' gezet. Om de ambitie van 'een volledig circulaire economie in 2050' te realiseren, is het breed onderschreven grondstoffenakkoord gesloten. Op 14 september 2016 werd het Grondstoffenakkoord ondertekend door meerdere partijen, waaronder de Provincie Drenthe. Voor ons vormde dit het startsein op weg naar een circulaire economie in Drenthe, wat is bekrachtigd in de roadmap 'Circulair Drenthe in 2050'. Hierin beschrijven wij onze werkwijze en ambitie, al is deze aanpak niet in beton gegoten. De roadmap dient als leidraad voor onze inzet.

De ondersteuning van het bedrijfsleven en maatschappij op het gebied van circulaire economie en groene chemie gebeurt via meerdere routes. Zo is in 2017 het platform Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie (NICE) opgericht, bedoeld voor het versnellen van de transitie naar een [circulaire economie](#) in Drenthe. Daarnaast vervult de campus Emmen een voortrekkersrol op het gebied van groene chemie, waarbij bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen samenwerken om de chemie te verduurzamen.

Samen willen we hier heen in 2023

In het coalitieakkoord 'Drenthe, mooi voor elkaar!' wordt de circulaire economie genoemd als een onderdeel voor de ontwikkeling van de regionale economie en werkgelegenheid in Drenthe. Dit is terug te vinden in de centrale plek die het onderwerp inneemt in [de Economische Koers Drenthe 2020-2023](#) 'Samen voor een sterke, slimme en groene economie met impact'. Voor dit onderdeel wordt eind tweede kwartaal 2021 een 'Groene Uitvoeringsagenda' opgeleverd.

Kortom, Drenthe wil aan de slag met circulaire economie, maar het is een uitdagende opgave. Het vraagt op Noord-Nederlandse schaal om samenwerking tussen inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en overheden. De Provincie Drenthe kan hierin het verschil maken. In Drenthe liggen kansen door het gunstig vestigingsklimaat voor circulaire ondernemingen, met name in de sectoren van chemie, landbouw, afval en bouw.

Met Chemport Europe loopt de Provincie Drenthe bijvoorbeeld voorop het gebied van groene chemie, waarbinnen de Drentse focus ligt op biobased producten en de chemische en mechanische recycling van polymeren en plastics. Deze focus uit zich in de ondersteuning van bedrijven die actief zijn op dit gebied, maar ook op het ondersteunen van toegepast onderzoek op het vlak van (bio)polymeren.

Op het gebied van groene chemie is het van groot belang dat de aanpak van de problematiek rond plastics steeds meer (inter)nationaal draagvlak krijgt. Uiteindelijk moet dit leiden tot een level playing field voor circulaire en biobased plastics ten opzichte van fossiel gebaseerde plastics. Waar biobased en circulaire initiatieven nu nog deels in pilot- en demostadium verkeren, zullen ze in 2023 volledig moeten draaien, zodat potentie zich vertaalt naar volwassenheid.

Op deze manier gaan we er samen komen

Deze transitie naar een circulaire economie en groene chemie vraagt de gezamenlijke inzet van verschillende bestuurslagen en verschillende lagen in de samenleving. Zo werken wij nauw samen met de Provincies Groningen en Friesland. Daarnaast hebben wij als provinciale organisaties ook een voorbeeldfunctie (bijvoorbeeld door het criterium 100% circulair op te nemen in aanbestedingen). Tot slot heeft het NICE een belangrijke rol in Drenthe om bedrijven en kennisinstellingen te betrekken in de transitie naar een circulaire economie. In de komende jaren zal duidelijk worden welke invloed het Europese actieplan gaat hebben op het regionale beleid van Drenthe. Zelf willen wij op Europese schaal in ieder geval zichtbaar zijn. Onze aanpak vertaalt zich in de volgende punten:

BELEID EN BEÏNVLOEDING

Drenthe is goed op de hoogte van Europees beleid omtrent circulaire economie en groene chemie. Beïnvloeding van deze beleidsagenda's heeft voor ons niet de hoogste prioriteit. Op individuele dossiers is soms aanvullende lobby nodig om het Drentse belang voldoende naar voren te brengen, bijvoorbeeld op het gebied van plastics. Daarnaast worden de belangen omtrent groene chemie behartigd via participatie in het ECRN. In grote lijnen gaat het Europese beleid op circulaire economie verder dan het nationale en provinciale beleid en biedt daarmee al veel kansen voor Drenthe. Hiervoor is in feite geen lobby meer nodig. Wel kan het goed zijn een eerste verkenning te doen, om te zien of er in latere fases in de beleidscycli nog aanvullende activiteiten ontplooid dienen te worden om de Drentse ambities kracht bij te zetten.

SUBSIDIES EN FINANCIERING

Bij het opstellen van deze agenda staan we aan de vooravond van de nieuwe Europese programmaperiode. Dit biedt nieuwe kansen. Nog nooit eerder heeft het onderwerp circulaire economie zo hoog op de maatschappelijke agenda gestaan. Veel subsidieprogramma's (zoals EFRO, REACT EU, Horizon Europe, LIFE of het Innovation Fund) zullen vanaf 2021 weer van start gaan, met circulaire economie als belangrijk speerpunt. Daarmee komen er veel middelen vrij voor deze transitie.

Wij hebben een goed beeld van de Europese financieringsmogelijkheden. Samen met belangrijke partners, vormt de provincie een belangrijke schakel tussen partijen uit de provincie en de Europese programma's. De provincie draagt informatie aan richting provinciale partijen en cofinanciert Europese projecten.

Samen met de Provincies Groningen en Friesland zetten wij in op icoonprojecten. Deze tonen aan het bedrijfsleven en de maatschappij dat het Noorden zich sterk inzet voor de transitie naar een circulaire economie. Daarnaast zullen wij de Europese ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden, met als doel om te kijken hoe Drenthe hierop kan aanhaken. Daar waar collega's ernaar streven om zelf actiever te zijn in Europese programma's, dient dit gefaciliteerd te worden vanuit de organisatie.

KENNIS EN INFORMATIE

Als eerste dienen wij als Drenthe goed op de hoogte te zijn van ontwikkelingen in Europa op het gebied van circulaire economie en groene chemie. Via de netwerken waarin wij participeren, hebben wij inmiddels een goede kennis- en informatievoorziening opgebouwd. In de komende jaren dienen wij deze positie goed te onderhouden. Kennis wordt veelal vergaard via Nederlandse contacten binnen het IPO en het HNP, maar ook via onze Noord-Nederlandse partners. In het Europese veld wordt actief kennis opgedaan door relevante ontwikkelingen op de voet te volgen, onder andere via het ECRN, maar ook via de Brusselse NG4-contacten. Daarnaast doen wij onze kennis op via nieuwsbrieven.

De kennis- en informatiepositie op deze beleidsthema's is reeds verankerd in onze organisatie. Het uitbreiden van de activiteiten op dit gebied achten wij niet direct noodzakelijk. Wel is het van belang om de vergaarde kennis structureel te delen, zowel binnen de provinciale organisatie zelf, als richting bedrijfsleven en andere maatschappelijke partijen binnen Drenthe. Tot slot streven wij ernaar om niet alleen kennis op te halen uit het Europese veld, maar ook actief te zenden. Dat wil zeggen: informatie inbrengen en kennis uitwisselen met andere actoren, waaronder belangenvertegenwoordigers, die actief zijn op het snijvlak van circulaire economie en groene chemie en Europa.

RELATIES EN NETWERKEN

Drenthe participeert in een breed scala aan netwerken, op verschillende schaalniveaus. Belangrijk is het gezamenlijk optrekken met Groningen en Friesland. Zo wordt er met Groningen samengewerkt onder de vlag van Chemport Europe, voor een Noord-Nederlands ecosysteem ten behoeve van de groene chemie. De focus lag daarbij oorspronkelijk op profilering en acquisitie. Nu wordt de volgende stap gezet onder de noemer 'Het Schone Noorden'. De focus ligt nu op een verdere versterking van het noordelijk ecosysteem rond kunststof. Daarnaast is ook de samenwerking met Friesland gezocht in het kader van het Schone Noorden, een koepelproject waarmee ingezet wordt op een bijdrage uit de Europese fondsen.

Verder wordt er met de Provincies Limburg en Zuid-Holland opgetrokken, die eveneens lid zijn van het ECRN. Met het ECRN wordt ook in Europees verband samengewerkt voor kennisdeling, het verkennen van innovatieve oplossingen en het laten horen van één regio-georiënteerde stem op het gebied van groene chemie. Tot slot is er het Biobased Industries Consortium (BIC), waarvan het Drentse samenwerkingsverband van chemische bedrijven (SUSPACC) lid is. De provincie financiert hierbij de Taskforce Green Chemistry, die onder andere de taak heeft om de belangen van SUSPACC te behartigen binnen het BIC.

Drenthe en de Drentse partijen zijn daarmee actief in verschillende netwerken en daar worden de vruchten al van geplukt. Toch blijft een actieve rol voor de provincie van groot belang. In Drenthe hebben we grotendeels te maken met mkb-partijen voor wie het, op eigen gelegenheid, moeilijk is hun weg te vinden op het gebied van Europese projectontwikkeling. Hiertoe is het belangrijk om coalities te blijven vormen en vooral te verstevigen om zo de samenwerking in Europees verband te verankeren in de provincie. Concrete hulpmiddelen hiervoor kunnen zijn de organisatie van relevante conferenties en het in kaart brengen van de Europese mogelijkheden en het delen van die informatie met relevante provinciale partijen.

Landbouw en natuur

De Provincie Drenthe is een echte landbouwprovincie en heeft daarnaast vele natuurlijke schatten. Het is van groot belang deze aspecten te benutten en te verstevigen. Hiervoor is het belangrijk om niet af te wachten, maar juist proactief te zijn en voorop te lopen. Een vitaal landelijk gebied is van grote waarde voor Drenthe en haar inwoners.

★ Waar staat Europa op dit thema?

Landbouw en natuur zijn belangrijke onderwerpen binnen de Europese Unie: een derde van het MFK wordt in de periode tussen 2021 en 2027 besteed aan dit onderwerp, voornamelijk aan het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Hiervan is een groot deel in de vorm van subsidies, waardoor de Europese Unie veel invloed uitoefent op het landbouwbeleid. Als onderdeel van de Green Deal heeft de Europese Commissie in mei 2020 twee strategieën gepresenteerd die een bijdrage moeten leveren aan het verduurzamen van de Europese landbouw en biodiversiteit moet behouden: de biodiversiteitsstrategie en de van-boer-tot-bordstrategie.

De biodiversiteitsstrategie moet het verlies van biodiversiteit in Europa en de wereld tegengaan. Concreet houdt de strategie onder meer in dat beschadigde ecosystemen worden hersteld, de gezondheid van beschermde gebieden wordt verbeterd, vervuiling wordt verminderd en de landbouw biologisch wordt. Om dit te bereiken wil de Commissie dat in 2030 op zijn minst 30% van Europese zeeën en land beschermde natuurgebieden zijn. Voor deze strategie wil de Commissie €20 miljard per jaar beschikbaar maken.

De van-boer-tot-bordstrategie heeft als doel om een duurzaam voedselsysteem te verwezenlijken. Dit hervormde systeem moet de Europese klimaatvoetafdruk verkleinen en bovendien de volksgezondheid verbeteren.

Hiervoor wil de Europese Commissie het gebruik van pesticiden de komende tien jaar met 50% laten afnemen. Ook wil de Commissie het gebruik van meststoffen met 20% terugdringen en het gebruik van antibiotica in de landbouw met 50%. Ten slotte is het doel 25% van de landbouwgrond op biologische wijze te gebruiken.

★ In Drenthe staan we hier in 2021

In Drenthe zijn we gericht op [toekomstgerichte landbouw](#), we willen dat agrariërs verduurzamen en we werken toe naar het verkorten van de voedselketen. Onze visie is om een balans te vinden tussen geld verdienen (profit), een gezonde leefomgeving creëren (planet) en een goede relatie met ondernemers en inwoners van Drenthe onderhouden (people). We doen dit bijvoorbeeld door het programma 'Toekomstgerichte Landbouw - Van boer naar bord naar bloemenvaas', waarmee we de landbouw ondersteunen in het innoveren, moderniseren en verduurzamen van de keten. Boerenbedrijven worden middels subsidies gestimuleerd om te verduurzamen. We werken daarnaast aan de Drentse [agenda 'Boer, burger en biodiversiteit'](#), waar samen met landbouw- en natuurorganisaties wordt ingezet op het doel dat in 2030 Drentse veehouderij- en akkerbouwbedrijven behoren tot de koplopers in Nederland wat betreft kringlooplandbouw en het leveren van een bijdrage aan herstel en verbetering van biodiversiteit en landschapskwaliteit.

Samen willen we hier heen in 2023

Kijkend naar de strategie van Drenthe en de strategie van Europa zien we veel overeenkomsten. We zetten in op toekomst-gerichte landbouw en het opzetten van samenwerkingsverbanden waar we verder aan de Europese en Drentse doelen voor 2030 werken. In 2023 zijn de eerste resultaten zichtbaar volgens de agenda 'Boer, burger en biodiversiteit': De neerwaartse trend van biodiversiteit en landschapskwaliteit wordt een opwaartse lijn en de inkomensontwikkeling van boeren die bijdragen aan biodiversiteit en landschapsherstel is gelijk of beter dan die van boeren die niet meedoen. Drenthe heeft de mogelijkheid om het Europees beleid mede vorm te geven, zodat er ruimte wordt gegeven aan boeren om zelf mee te denken over de beste manier om de landbouw te verduurzamen. Binnen de van-boer-tot-bordstrategie wordt door de Europese Commissie zeer sterk ingezet op biologische landbouw. Het is belangrijk dat er ruimte blijft voor andere vormen van innovatieve en duurzame landbouw.

Op deze manier gaan we er samen komen

Drentse ambities zijn in lijn met die van de Europese Unie. In Noord-Nederlands verband kan Drenthe actief inzetten op bestaande en nieuwe contacten in Brussel om het Europees beleid mede vorm te geven. Kennis vanuit onze regio is belangrijke input voor de Europese instellingen om Europees beleid te maken dat regio's ten goede komt. Daarbij kan gezamenlijk worden ingezet op thema's zoals duurzaamheid, innovatie en leefbaarheid. Zo kunnen Drenthe en Europa samen toewerken naar een landbouwbeleid dat de omslag maakt van een Europees 'onesize fits all' beleid, naar een beleid dat past voor elke regio.

BELEID EN BEÏNVLOEDING

De Europese Commissie vraagt elke lidstaat om in relatie tot de van-boer-tot-bordstrategie met een analyse te komen over de behoeftes, doelen en benodigde middelen als het gaat over verduurzaming en verkorten van voedselketens. Als Drenthe spelen we hierop in en kijken naar de wensen vanuit onze regio, niet wachten totdat Den Haag de Europese eisen op landbouwgebied heeft verwerkt, maar inspelen op onze positie als landbouw- en natuurprovincie. We delen in ons beleid doelen, behoeftes en middelen op in drie gradaties: regio, landelijk en Europa.

De Provincie Drenthe oefent op de beleidsthema's landbouw en natuur invloed uit op Europees niveau door middel van consultaties en het aandragen van amendementen. Daarnaast gebeurt dit ook door het arrangeren van gesprekken tussen gedeputeerden en Europarlementariërs. Hier wil de provincie in de toekomst mee doorgaan.

SUBSIDIES EN FINANCIERING

Een belangrijke randvoorwaarde voor de verduurzaming van boerenbedrijven is financiële haalbaarheid. Daartoe is er geld nodig voor subsidies en voor onderzoek. De Europese Unie stelt financiering beschikbaar voor onderzoek naar onder andere marktkansen, maar ook om de veerkracht van de landbouwsector te vergroten en de groene transformatie van landbouw-bedrijven te versnellen.

Momenteel is de provincie via het SNN actief op het gebied van Europese programma's die aansluiten bij landbouw en natuur. De huidige invulling op het gebied van programma's voldoet aan de ambitie die de provincie gesteld heeft op dit dossier, maar er liggen nog kansen op het gebied van projectondersteuning bij Europese projecten in de regio. Hier heeft de provincie nu nog onvoldoende zicht op.

KENNIS EN INFORMATIE

Om uitvoering te kunnen geven aan gestelde prioriteiten met betrekking tot landbouw en natuur is het noodzakelijk om op de hoogte te zijn van Europese beleidsontwikkelingen op dit dossier. Kennis en informatie op de beleidsthema's landbouw en natuur in het Europese domein wordt uitgewisseld in het lobby-overleg landbouw. Dit is een driewekelijks lobby-overleg waarbij SNN, Groningen, Friesland en de AgroAgenda aanhaken. Dit wil de provincie in de toekomst graag handhaven.

RELATIES EN NETWERKEN

Samenwerking heeft Provincie Drenthe op de beleidsthema's landbouw en natuur op structurele basis met SNN, Groningen, Friesland en de AgroAgenda. Daarnaast zijn er met Nedersaksen in Interreg-verband contacten. Ook vindt samenwerking plaats met het IPO, Vitaal Platteland IPO rond POP3 en de voorbereiding van het Nationaal Strategisch Plan (NSP), wat de Nederlandse invulling is van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Een Europees netwerk waar de Drenthe gebruik van maakt op dit dossier is het [ERIAFF](#)-netwerk.

Digitali- sering

De overgang naar een wereld waarin we de kansen van digitalisering benutten is van groot belang en dat beseffen we ons in Drenthe maar al te goed. Digitalisering houdt echter niet op bij de Drentse grenzen en dus zullen we moeten samenwerken: in de provincie, in Nederland en in Europa. Alleen door dat te doen is Drenthe goed gepositioneerd om de digitale vruchten te plukken.

★ Waar staat Europa op dit thema?

Digitalisering is naast vergroening een van de topprioriteiten van Europa. De Europese Commissie is vastbesloten om dit decennium tot het 'digitale decennium' van Europa te maken. De Commissie Von der Leyen zet in op een Europa dat klaar is voor het digitale tijdperk en dat in 2030 digitaal 'soeverein' is.² Begin 2021 heeft de Commissie feedback gevraagd op het eerste ontwerp van de Roadmap 2030, waarin de overkoepelende doelen beschreven staan om de digitale transformatie te laten werken voor mensen, bedrijven en de planeet. In het [werkprogramma](#) van de Europese Commissie voor 2021 staan diverse wetgevende en niet-wetgevende initiatieven aangekondigd om de digitale transitie in Europa te versnellen.

Door stevig in te zetten op digitalisering hoopt Europa wereldwijd een voorbeeld te zijn op het gebied van digitale economie, digitale normen en het steunen van ontwikkelingseconomieën bij digitalisering. Concrete initiatieven zijn de Digital Services Act (onder andere over online-aankopen), de Data Governance Act en het vervolg op het whitepaper Artificial Intelligence (AI). Brussel zet naast wetgeving de komende jaren ook sterk in op het beschikbaar stellen van Europese middelen (zie hiervoor de paragraaf subsidies en financiering).

★ In Drenthe staan we hier in 2021

In Drenthe staat digitalisering nadrukkelijk op de agenda. De Drentse ambities ten aanzien van digitalisering zijn verankerd in digitaliseringsagenda '[Drenthe Digitaal](#)'. Hierin worden de ambities en acties gebundeld waarmee wij ons steentje willen bijdragen aan een succesvolle digitale transitie in Drenthe. Dit betreft zowel de economische als maatschappelijke doelen en het fundament wat daarvoor nodig is. Om deze doelen te halen, is samenwerking essentieel. Wij zetten ons in om digitalisering bij het mkb te versnellen, sectoren zoals de industrie, landbouw en zorg digitaal te transformeren ook zetten we ons in voor een goede digitale connectiviteit, digitale geletterdheid en digitale weerbaarheid. Binnen Noord-Nederland werken we samen. In de RIS3 is digitalisering zowel als transitie benoemd als thema dat door alle transities loopt. In Noord-Nederland en Drenthe zetten we ons neer als toepassingsregio bijvoorbeeld op het gebied van smart industry, smart mobility, smart farming en smart health. Ook wordt er gewerkt aan Artificial Intelligence, high performance computing en cybersecurity. De Drentse inzet zal erop gericht zijn om deze digitaliseringskansen te verzilveren.

² <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-europe-fit-for-the-digital-age/file-europe-s-digital-decade-2030-digital-targets>

Samen willen we hier heen in 2023

Met onze digitaliseringsagenda als uitgangspunt sluiten wij ons als provincie aan bij het Europese digitale decennium, waarin de kracht van onze regio naar voren komt. De kansen voor Noord-Nederland liggen voornamelijk op het gebied van de toepassing van digitale technologieën en de daaruit afgeleide kansen. Deze ontwikkelkansen zien wij in de verdere digitalisering van de zorg, om deze toekomstbestendig te maken en te behouden voor alle Drenten. Daarnaast krijgt het groener en slimmer maken van transport in het Noorden hoge prioriteit. Op basis van de ervaring met 5G op het gebied van transport, mobiliteit en landbouw, liggen er digitale kansen om de marktintroductie van nieuwe producten en diensten te versnellen. Hiervoor is het essentieel dat we het digitale ecosysteem in Drenthe verder versterken (o.a. IT Hub Hoogeveen, TechHub Assen, Drone Hub GAE, Health Hub Roden, Binder3D, 5G Fieldlab Valthermond), digitale geletterdheid bevorderen en het MKB betrekken bij de digitale transformatie. Waar mogelijk benutten wij hiervoor Europese middelen en netwerken.

Drenthe is de proeftuin voor de toepassing van digitale innovaties

Op deze manier gaan we er samen komen

BELEID EN BEÏNVLOEDING

Drenthe heeft de ambitie om in Europa aan de voorkant betrokken te zijn bij ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving rondom de digitale transformatie. Via het IPO, het HNP en de Noordelijke Samenwerking Digitalisering zullen we onze lobby inzetten op het aan tafel krijgen van de provincie bij de ontwikkeling van nieuwe Europese wet- en regelgeving gericht op digitale transformatie. Daarbij zullen wij ons als midden-bestuur positioneren als regionale regisseur met een signaleringsfunctie. Tot slot zullen wij de aanwezige business developers (IBDO, NOM etc.) inzetten richting Europese projectontwikkeling en, waar mogelijk, coalities smeden op dit beleidsthema.

SUBSIDIES EN FINANCIERING

Subsidies en financiering zijn beschikbaar via verschillende programma's in zowel het reguliere MFK (onder andere via EFRO, Horizon Europe en CEF) als via het herstellfonds NextGenerationEU.

Een van de thematische Europese fondsen specifiek voor digitalisering is het nieuwe Digital Europe- programma. Hiermee worden investeringen gedaan om de strategische digitale capaciteit en infrastructuur te bevorderen, bijscholing en ontwikkeling van human capital te stimuleren en de digitale interactie tussen overheden en inwoners te verbeteren.

In Noord-Nederland wordt in die context een European Digital Innovation Hub gerealiseerd. Het is belangrijk om het Drentse MKB daar zo goed mogelijk aan te verbinden. Daarnaast onderstreept de Europese Commissie het belang van digitalisering om de uitstoot van CO₂ te reduceren. In de Europese Green Deal is verduurzaming met behulp van digitalisering een belangrijk punt, met het JTF als belangrijk aanknopingspunt voor Drenthe. Dit fonds allocert immers veel middelen naar Noord-Nederland. Tot slot biedt het INTERREG-programma kansen om Drentse doelen te behalen met Europese middelen, dit doen we o.a. via projecten rondom het creëren van een digitale innovatieve cultuur en blockchain-toepassingen binnen de provinciale dienstverlening.

Ontwikkelingen op het gebied van Europese programma's die betrekking hebben op het beleidsthema digitalisering worden door de Provincie Drenthe gevolgd en uitgedragen naar partijen. De provincie neemt veelal de rol aan van verbinder tussen organisaties in Drenthe en Europese programma's (onder andere via het SNN). Als het gaat om Europese projectontwikkeling is community building van groot belang, hierbij zetten wij onder andere in op de aanwezige business developers (Ik Ben Drents Ondernemer, NOM etc.). Naast de rol van facilitator kunnen wij als provincie ook zelf een rol spelen in Europese programma's, bijvoorbeeld door input te leveren voor de RIS3 en mee te denken over nieuwe instrumenten.

KENNIS EN INFORMATIE

Op het beleidsthema digitalisering weet de Provincie Drenthe wat zich afspeelt in Brussel. Europese ontwikkelingen op het gebied van digitalisering worden door de Provincie Drenthe gevolgd via de ambtenaren, lobbyisten, het IPO en het HNP, relevante nieuwsbrieven en betrokken collega's in Noord-Nederland. Uitdaging is structurele kennisdeling over het Europees domein over digitalisering beter in de organisatie in te bedden.

Het volgen van relevante kennis en informatie gebeurt nu vooral nog vanuit eigen interesse in het onderwerp.

RELATIES EN NETWERKEN

Europese netwerken bieden een meerwaarde bij het ophalen van relevante kennis op het thema digitalisering. Ook komt een netwerk van pas bij de ontwikkeling van Europese projecten waar (internationale) partners vaak een belangrijke randvoorwaarde zijn. De Provincie Drenthe werkt in Europees verband in veel gevallen samen binnen een triple helix met onder andere partners in Noord-Nederland, ministeries, lobbyisten, het IPO, het HNP en het Comité van de Regio's. Het is zaak aan te sluiten bij relevante relaties en netwerken.

Mobiliteit en infrastructuur

De bereikbaarheid van Drenthe is van groot belang voor de Drentse economie en voor de bewegingsvrijheid van alle Drenten. Hiervoor is het noodzakelijk om de Drentse mobiliteit en infrastructuur goed op orde te hebben, maar ook om deze toekomstbestendig te maken en houden. In Drenthe kijken we daarvoor niet alleen naar de bewegingen vandaag, maar kijken we ook vooruit naar de bewegingswensen van morgen.

★ Waar staat Europa op dit thema?

De Green Deal geldt voor dit thema eveneens als dé Europese leidraad. Schone, duurzame, betaalbare en toegankelijke mobiliteitssystemen worden door Europa gestimuleerd om de klimaatdoelen te halen. Voor het tegengaan van de stikstof-uitstoot en het verminderen van CO₂, valt er op het thema mobiliteit en infrastructuur veel winst te behalen. Mobiliteit alleen is namelijk al verantwoordelijk voor meer dan een kwart van alle CO₂-uitstoot in de Europese Unie. De Europese Commissie wil een daling realiseren van 90% reductie in mobiliteits- en transportgerelateerde emissies tot 2050 (ten opzichte van 1990). Tussenstations richting dit einddoel zijn onder andere 30 miljoen zero-emissies auto's, een verdubbeling van hogesnelheidstreinreizen, geautomatiseerde mobiliteit op grote schaal, en honderd klimaatneutrale steden, allen in 2030.

In de transitie naar een groene en slimme economie zijn mobiliteit en infrastructuur dus essentiële onderdelen. In december 2020 kondigde de Europese Commissie haar [strategie voor duurzame en slimme mobiliteit](#) aan, met als ondertitel: 'Het Europees vervoer op het juiste spoor naar de toekomst'. Deze strategie kent een actieplan met 82 initiatieven en legt daarmee de basis voor de groene en digitale transformatie van het Europese vervoerssysteem. Centrale elementen zijn:

- Het terugdringen van fossiel brandstofgebruik;
- Het toegankelijker maken van duurzame alternatieve vervoersmiddelen;
- Het stimuleren van prijsprikkels om over te stappen naar emissievrije transportmogelijkheden.

★ In Drenthe staan we hier in 2021

De Provincie Drenthe beschikt over een uitgebreid netwerk van (vaar)wegen, fietspaden, spoorlijnen en buslijnen. Het fundament voor mobiliteit in Drenthe is dus breed en stevig, maar Drenthe is nooit af. Daarom werken we de komende jaren verder aan een slim en flexibel, toegankelijk, duurzaam en veilig mobiliteitsnetwerk. Dit doen wij vanuit ons [Mobiliteitsprogramma 2021-2030](#). De focus ligt op de ontwikkeling van het mobiliteitssysteem als geheel. Onze ambities hebben wij vertaald naar vijf hoofdkeuzes:

- ▲ Toegankelijke en veilige bereikbaarheid (onder andere extra aandacht voor de kwetsbare fietser);
- Mobiliteit op maat (onder andere ketenmobiliteit met OV-hubs en deelfietsen en deelauto's);
- Fiets als duurzaam alternatief (onder andere veilige en aantrekkelijke fietsinfrastructuur);
- Adequaat openbaar vervoernetwerk (bijvoorbeeld de deur-tot-deur hubtaxi samen met Groningen);
- Duurzame oplossingen en innovatie (onder andere schonere vormen van vervoer en gedragsverandering).

In het Mobiliteitsprogramma zijn duurzaamheidsplannen opgenomen in de vorm van een uitgebreid Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) een regionaal Strategisch Plan Veerkeersveiligheid (SPV), een uitvoeringsagenda fietsverkeer en een beleidsmatige Meerjaren Onderhoudsprogramma (2021-2024). Deze plannen zullen bijdragen aan het stapsgewijs aanpakken en verbeteren van de infrastructuur en sociale mobiliteit op regionaal en (inter)nationaal niveau.

Een essentieel element bij het behalen van de doelen binnen de vijf pijlers van het Mobiliteitsplan is ketenmobiliteit: het verbinden van alle losse ketens van de reis om samen één reis te vormen. Hiervoor is het verder ontwikkelen van de reishubs tot multimodale sociaal, economische en maatschappelijke knooppunten essentieel. Dit vraagt om een holistische benadering, waarbij alle betrokken beleidsvelden en organisaties nauw moeten samenwerken. Daarnaast zal Drenthe in 2021, tevens het jaar van de Europese spoorwegen, extra aandacht vestigen op het verbeteren van het spoornetwerk waardoor Drenthe een belangrijke schakel wordt in de (inter)nationale keten zoals hieronder beschreven.

Samen willen we hierheen in 2023

De komende jaren zal een sterke focus liggen op de fiets- en spoornetwerken. Door meer in te zetten op duurzame alternatieven als de fiets en het openbaar vervoer hopen we het percentage kilometers met de auto omlaag te krijgen de komende jaren. Het doel voor Drenthe is niet alleen de fietsprovincie te zijn, maar dat ook te blijven. De komende jaren zullen daarom draaien om het toegankelijker, veiliger en aantrekkelijker maken van de fietsinfrastructuur.

Het openbaar vervoer zal in 2030 zero-emissie zijn, waarbij ook ruimte is voor waterstof als energiedrager (zoals benoemd in het thema energie en waterstof. Daarnaast is het voor Noord-Nederland van belang om beter verbonden te worden met de Randstad. Het doel is om binnen de komende jaren de reistijd richting Randstad met minimaal een half uur te verkorten. Bovendien wordt gekeken naar de verwezenlijking van internationale spoorverbindingen, zoals het traject Emmen-Rheine en de Nedersaksenlijn. Hiermee wordt Drenthe ook grensoverschrijdend ontsloten, waardoor nieuwe ontwikkelkansen ontstaan.

Tot slot sluit de Drentse inzet goed aan bij de Europese ambities aangaande het versterken van de multimodale hubs. Er liggen zowel regionale, nationale, grensoverschrijdende, als Europese mogelijkheden voor verbinding van de hubs en daarmee de verbinding van Drenthe. Aansluiten bij deze Europese lijn biedt dan ook kansen voor Drenthe op het gebied van financiering.

Op deze manier gaan we er samen komen

BELEID EN BEÏNVLOEDING

Om de Drentse ambities op het gebied van mobiliteit te verwezenlijken, is het belangrijk het Drentse geluid te laten horen, juist in Europees verband. Door op de hoogte te zijn en blijven van beleidsontwikkelingen zijn wij in staat de Drentse belangen goed te behartigen. Dit doen wij door het Drentse geluid te laten horen via consultaties, door het bijwonen van bijeenkomsten en door het voeren van gesprekken met beleidsmedewerkers en politici in het Europese domein. Verder biedt het SNN een kort lijntje met Brussel, waardoor we tijdig op de hoogte zijn van de relevante ontwikkelingen, maar ook tijdig ons belang naar voren kunnen schuiven door bijvoorbeeld bijeenkomsten te organiseren om Noord-Nederland en Drenthe in Europa op de kaart te zetten.

Activiteiten rondom beleidsbeïnvloeding worden al goed ontplooid door Drenthe. Voor dit moment achten wij een uitbreiding niet noodzakelijk. Wel willen wij Europees in beeld komen door de Drentse ervaringen op het gebied van hubs in diverse Europese projecten als goed voorbeeld op te laten nemen. Het in beeld komen kan verder worden ondersteund door steviger in te zetten op de samenwerkingsverbanden rondom de hub-aanpak.

SUBSIDIES EN FINANCIERING

Op het gebied van Europese subsidies en financiering rondom mobiliteit spelen we als provincie een beperkte rol. Voor begunstigden wordt de rol van facilitator veelal vervuld via het SNN, waarbij wij worden betrokken zodra het relevant is. Ook binnen mobiliteit zijn wij een schakel tussen Europese programma's en Drentse organisaties, maar binnen deze context zijn wij minder actief. Op dit moment zien wij geen grotere rol voor de provincie weggelegd.

Wel kunnen wij ons als provincie beter positioneren binnen het Europese financieringslandschap. Door de financieringskansen beter in kaart te brengen binnen de provinciale organisatie, kunnen wij onze ambities beter waarmaken. De Europese en nationale fondsen bieden kansen om de veranderingen op dit thema door te voeren, te verduurzamen en te innoveren (bijvoorbeeld door in te zetten op het gebruik van waterstof). Daarnaast biedt het actualiseren van Europese openstellingen inzicht in de mogelijkheden voor Drenthe. Door hier een goed overzicht van te hebben, houden wij zelf de regie over wat relevant is en kunnen nieuwe ambities sneller gekoppeld worden aan financieringskansen.

KENNIS EN INFORMATIE

Drenthe is goed op de hoogte van de Europese beleidsontwikkelingen op het gebied van mobiliteit. Binnen de provinciale organisatie zijn hiervoor meerdere contactpersonen waardoor voldoende informatie omtrent mobiliteit op de juiste plek terecht komt. Daarnaast biedt de Noord-Nederlandse samenwerking (het SNN) en de vertegenwoordiging daarvan in Brussel een informatiestroom waar Drenthe de vruchten van plukt. Aanvullende informatie wordt vergaard via nieuwsbrieven en het bijhouden van digitale bronnen. Bovendien bieden verscheidende internationale contacten, die zich met vergelijkbare projecten bezighouden, een bron van informatie. Het uitbreiden van deze informatiestromen is op het moment van schrijven niet noodzakelijk. Echter, het aanbrengen van structuur in bestaande informatiestromen kan doeltreffender, waardoor de juiste informatie beter ontsloten wordt in de provinciale organisatie. Hier dient de komende jaren de focus op te liggen.

RELATIES EN NETWERKEN

Als provincie werken wij, in verschillende samenstellingen, actief samen met andere overheden en bedrijven. Binnen Nederland speelt samenwerking zich vooral af in Noord-Nederlandse context via het SNN. Daarnaast biedt het SNN een link naar actoren in Brussel. In Europa zijn wij actief in meerdere netwerken en programma's, voornamelijk omtrent de mobiliteitshubs (bijvoorbeeld [CoMoUK](#)). Grensoverschrijdend zijn wij betrokken bij INTERREG-projecten zoals het [Surflogh](#)-project. Drenthe is dus goed gepositioneerd in verschillende relevante netwerken. Onze positie kan echter nog beter in kaart gebracht worden voor interne doeleinden. Niet alleen om onze strategische positie te beschrijven, maar ook om onze doelen aan te geven zodat wij ons strategisch kunnen positioneren.

SOCIALE PIJLER

Wij volgen de ontwikkelingen met betrekking tot de Sociale Pijler in samenwerking met onze vertegenwoordigers in Brussel, de gemeenten en het UMCG. Waar mogelijk spelen wij in op kansen die zich voordoen en die aansluiten op ons eigen beleid in de sociale agenda.

Organisatie

Hoe pakken we dit binnen Drenthe aan?

De rol van overheden in Europa verandert. Zeker wanneer het project-financiering betreft worden overheden niet alleen gezien als potentieel projectpartner, maar steeds meer als partij die andere organisaties in staat stelt om te participeren in Europa.

In iedere Europese activiteit gaan wij onze rol toetsen aan een van onderstaande vijf punten:

1. Wij dienen het maatschappelijk belang;
2. Wij hebben het vermogen om op langere termijn te werken. Zaaian en oogsten via clusters, netwerken en lobby;
3. Wij hebben toegang tot bestuurlijke en ambtelijke netwerken;
4. Wij hebben (beperkte) middelen tot cofinanciering van projecten of beleid van anderen;
5. Wij dienen een regionaal belang. Dit is aanvullend op bijvoorbeeld gemeenten en het Rijk, belangenorganisaties en kennisinstellingen.

De provincie staat hierin niet centraal, de uitdaging of ontwikkeling staat centraal en de provincie kan daar misschien aan bijdragen in samenspraak met de andere stakeholders. Inzet in Europa betekent niet dat Drenthe in Brussel geld gaat halen. Het betekent dat Drenthe kijkt waar een match is met een andere regio om samen te werken en te leren, zodat er beter beleid kan worden gemaakt. Europese samenwerking zou eigenlijk niet iets bijzonders moeten zijn, het is een voorwaarde om tot succesvol beleid te komen. Deze Europese agenda heeft al laten zien dat Europese thema's en beleidsdoelstellingen aansluiten op de Drentse en dat synergie hierop kan plaatsvinden.

Deze paragraaf beschrijft hoe de Drentse organisatie bijdraagt aan het behalen van de Europese doelstellingen.

Structuur en verantwoordelijkheden

Ten behoeve van de succesvolle uitvoering van deze Europa Agenda is het belangrijk om een goede structuur en duidelijke toewijzing van verantwoordelijkheden duidelijk te hebben.

College van Gedeputeerde Staten

De individuele prioritaire thema's worden getrokken door de inhoudelijk verantwoordelijk gedeputeerde. Hij of zij is verantwoordelijk voor de voortgang per thema, de te behalen doelstellingen en de betrokkenheid van Europa op het dossier. De portefeuillehouder Europa is verantwoordelijk voor samenhang en koppeling richting Europa (bijvoorbeeld via Comité van de Regio's). Om deze laatste rol goed te vervullen is het belangrijk dat in GS ook per prioritaair thema de koppeling met Europa besproken wordt.

De commissaris van de Koning heeft vanzelfsprekend een protocolaire rol met betrekking tot de Drentse activiteiten richting Europa.

De bestuurders worden ondersteund betreffende het prioritaire thema vanuit de diverse beleidsteams. De diverse teams zijn de dragers van de werkinhoudelijke kennis binnen onze organisatie en van contacten met de buitenwereld. Zij worden vanuit hun deskundigheid aangesproken op het leveren van inhoudelijke bijdragen aan Drentse/Noord-Nederlandse standpunten t.b.v. beleidsbeïnvloeding op het vlak van Europa. Verder leveren de inhoudelijke teams waar mogelijk ook mensen en middelen ten behoeve van de uitvoering van Europese projecten die bijdragen aan de resultaten zoals ze per prioritaair thema zijn benoemd.

Public Affairs medewerkers, waaronder de Europa coördinator, van de provincie Drenthe hebben de volgende verantwoordelijkheden met betrekking tot het Europese speelveld:

- Coördinatie van de Drentse inzet in Duitsland en Europa;
- Bevorderen van het Europabewustzijn en de rol als aanjager;
- Verzorgen van de informatievoorziening;
- Strategische advisering Duitsland en Europa voor de Provincie Drenthe.

Samenwerking met Nedersaksen is voor Drenthe van groot belang. Hiervoor is dan ook een specifieke Duitslandagenda 2020-2023 is opgesteld. De Duitslandcoördinator werkt aan de thema's die grensoverschrijdend spelen, zoals energie-transitie (o.a. waterstof), arbeidsmarkt, onderwijs, en mobiliteit. Zij werkt daarbij actief samen met de Europa coördinator en de inhoudelijke beleidsmedewerkers.

Een goede samenwerking met Nedersaksen ten behoeve van Europese beleidsbeïnvloeding en het realiseren van Europese projecten netwerken en projecten draagt bij aan het realiseren van de Drentse beleidsdoelstellingen. Het samen optrekken richting Brussel zal ook de komende jaren verder opgepakt worden.

Ten behoeve van de Europese fondsen en projecten is aanvullend een Taskforce EU-fondsen en Groeifonds in werking gesteld. Doel van deze taskforce is het geven van een stimulans aan het gebruik van EU-fondsen voor Drentse doelen. Hierbij hanteert de taskforce de volgende aanpak:

- Algemene coördinatie en synergie EU-fondsen;
- Cofinanciering: beschikbaarheid van provinciale cofinanciering voor projecten om te voldoen aan de criteria voor fondsen;
- Stimulering projectontwikkeling.

Werkgroep DrEUn

Vanuit de Provinciale Staten is een werkgroep DrEUn opgericht met als doel: het inzichtelijk maken van de invloed van de Europese Unie (EU) op Drentse vraagstukken, het positioneren van het Drentse belang in Europa en bevorderen van de samenwerking over grenzen.

Ook heeft DrEUn als doel het plaatsen van Europese onderwerpen op de agenda van het Drents parlement en het functioneren als intermediair in het netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de EU.

De werkgroep zal dan ook nadrukkelijk betrokken worden bij de uitvoering van deze Europa Agenda. Anderzijds organiseert DrEUn zelf activiteiten of legt zij werkbezoeken af ten einde meer inzicht te krijgen in verschillende Europese dossiers en politiek draagvlak te mobiliseren.

Interne samenwerking en informatievoorziening

Eerder is aangegeven dat de beleidsteams verantwoordelijk zijn voor het betrekken van Europa binnen hun domein.

Belangrijke randvoorwaarde hierin is dat de interne bewustwording van Europese kansen en het kennisniveau van Europa binnen de organisatie stijgt.

Wanneer de interne informatievoorziening op peil is, kan ook de connectie worden gemaakt met andere Drentse stakeholders en kunnen zij actief betrokken worden bij en gewezen op Europese kansen.

Communicatie

Samen met het team Communicatie wordt bij het uitvoeren van deze Europa agenda en de uitvoering van de Europese projecten nagedacht over de inzet van communicatiemiddelen en hoe we deze strategisch kunnen koppelen aan de prioritaire thema's.

Bijlage

OVERZICHT EUROPESE PROGRAMMA'S

Europees programma – Regionale regie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (waaronder OPNoord)	Om de economische verschillen tussen Europese regio's te verkleinen heeft de Europese Unie (EU) het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling opgericht. Het Operationeel Programma (OP) EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) Noord-Nederland 2021-2027 valt onder de Europese structuurfondsen. De RIS3 is in Noord-Nederland de gezamenlijke en leidende strategie voor de inzet van alle (Europese) subsidies en fondsen die bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de RIS3.
ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling)	Europees fonds om het platteland van Europa te versterken. De Nederlandse uitvoering hiervan is het subsidieprogramma POP (Plattelandsontwikkelingsprogramma). Dit programma richt zich onder andere op: 1. Agrarisch ondernemerschap: versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht; 2. Duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen (verbetering waterkwaliteit); 3. Goede conditie van het platteland (biodiversiteit, natuur en landschap).
Interreg VA Duitsland-Nederland (EFRO)	Subsidie om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. INTERREG VA Deutschland-Nederland richt zich op grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en de Duitse deelstaten Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen.
Interreg VB North Sea Region (EFRO)	INTERREG North Sea Region (NSR) is een transnationaal programma. Het programma richt zich op de samenwerking van verschillende partijen uit verschillende landen rond de Noordzee. De algemene doelstelling van het programma is het stimuleren van innovatie en duurzame economische groei in de Noordzeeregio. Naast Nederland (in de nieuwe periode kunnen alle provincies deelnemen), maken regio's van de lidstaten Frankrijk, België, Duitsland, Noorwegen, Zweden en Denemarken deel uit van het programmagebied.
Interreg VB North West Europe (EFRO)	Subsidie om de transnationale samenwerking tussen diverse partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Drenthe zal samen met Friesland en Groningen in de programmaperiode 2021-2027 onderdeel uitmaken van het programmagebied.

Europees programma – Nationale regie	
EMVAF	Het doel van het Europees fonds voor maritieme zaken en visserij (EMVAF) is het bevorderen van een concurrerende, ecologisch duurzame, economisch levensvatbare en maatschappelijk verantwoorde visserij en aquacultuur. Het programma richt zich onder andere op innovatie, samenwerking en investeringen.
ESF+	ESF+ wordt de opvolger van het huidige ESF-programma. Dit is een samenvoeging van enkele Europese programma's zoals ESF, het Jeugdwerkloosheidsfonds en onderdelen van AMIF. In de huidige programmaperiode is ESF ingezet ter ondersteuning bij de uitvoering van taken in het sociaal domein door gemeenten. Het merendeel van de ESF+-middelen zal op eenzelfde manier worden ingezet als de huidige ESF-middelen dat houdt in dat werkgelegenheid wordt ondersteund. Binnen het programma is speciale aandacht voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. ESF+ steun moet ertoe leiden dat deze mensen een stap kunnen zetten richting arbeidsmarkt, maar biedt ook ondersteuning na plaatsing op een werkplek. Tot de doelgroep worden o.a. de volgende groepen gerekend: • Statushouders en Nederlanders met een niet westerse migratieachtergrond; • Mensen met een arbeidsbeperking/uit het doelgroepenregister; • Mensen die langdurig (langer dan een jaar) in de bijstand zitten; • Werkzoekende ouderen (45+); • Kwetsbare jongeren (ex pro en vso/entree-onderwijs (MBO-1) en inactieven); • (ex)-gedetineerden.
ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)	Het fonds voor de Interne Veiligheid (ISF) is onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen 2014 – 2020. De subsidieregeling ISF bestaat uit drie onderdelen: 1. Politiesamenwerking; 2. Criminaliteitsbeheersing en crisisbeheersing; 3. Buitengrenzen/Visa.

Europees programma – Europese regie	
CLIMATE KIC	Subsidieprogramma voor de volgende activiteiten op gebied van klimaatadaptatie en –mitigatie: Onderwijs, ondernemerschap en innovatie.
CEF (Connecting Europe Facility)	De Connecting Europe Facility (CEF) ondersteunt een efficiënte, geïntegreerde, duurzame en multimodale infrastructuur in de EU. CEF heeft een drietal pijlers: 1. CEF-Energie; 2. CEF-Digitaal; 3. CEF-Transport.
COSME	COSME staat voor 'Competitiveness of enterprises and SMEs' en richt zich op de ontwikkeling van bedrijven, specifiek op het MKB, en beoogt: 1. Versterking van het concurrentievermogen en de duurzaamheid van de EU-ondernemingen, in het bijzonder van kleine en middelgrote ondernemingen; 2. Aanmoediging van een ondernemerscultuur.
COST	Coördineren en afstemmen van nationaal gefinancierd onderzoek dat fundamenteel en/of precompetitief van aard is, gericht op vreedzame doeleinden: vraagstukken die voor verschillende landen een gelijke strekking hebben en een basis vormen voor harmonisatie en regelgeving.
Creative Europe	Het Creative Europe programma heeft tot doel de Europese creatieve en culturele sectoren te stimuleren en daarmee bij te dragen aan de economie, werkgelegenheid, innovatie en sociale cohesie in Europa. Het programma is gericht op: 1. De Europese culturele en taalkundige diversiteit stimuleren; 2. Het culturele erfgoed behouden; 3. Het concurrentievermogen van de culturele en creatieve sectoren versterken.
EEE-F	Publiek-privaat partnerschap van de Europese Unie met EIB en een Duitse en Italiaanse bank, gericht op mitigatie van klimaatverandering. Financiering voor energie-efficiëntie, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en 'schoon stedelijk transport'. Begunstigden zijn lokale, regionale en mogelijk nationale overheden of publieke en private ondernemingen die namens deze overheden optreden.
ELENA	Met de ELENA subsidie steunt Europa samen met de EIB (Europese Investeringsbank) steden en regionale overheden bij de uitwerking van hun innovatieve investeringsprogramma's of projecten. Inzetbaar bij: 1. Innovatieve energiebesparing in publieke gebouwen, inclusief sociale woningbouw, straatverlichting en verkeerslichten; 2. Aanpassing van gebouwen gericht op energiebesparing (verwarming, elektriciteit, isolatie, airconditioning, verlichting); 3. Hernieuwbare energiebronnen toepassen in de gebouwde omgeving, zoals biomassa, fotovoltaïsche energie, zonne-thermische collectoren
EaSI (Employment and Social Innovation)	Financieringsinstrument dat kwalitatief goede en duurzame werkgelegenheid promoot bij een aanvaardbaar en passend niveau van sociale bescherming, tegen sociale uitsluiting en armoede, en voor betere arbeidsomstandigheden.

Europees programma – Europese regio	
Erasmus+	Erasmus+ is het Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis staat de gedachte dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen - ongeacht hun leeftijd of achtergrond - de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren. Erasmus bestaat uit drie hoofdacties: 1. Leermobilititeit; 2. Samenwerking tussen organisaties en instellingen; 3. Ondersteuning van beleidsontwikkeling en samenwerking
Europe forCitizens	Europees programma gericht op het actief maken van burgers voor de Europese samenleving. Drie doelstellingen: 1. Debat en bewustwording op terrein van Europese geschiedenis en verbondenheid; 2. Participatie in besluitvormingsprocessen en maatschappelijke initiatieven; 3. Disseminatie van projectresultaten tussen beleidsmedewerkers.
Europees Globaliseringsfonds	Het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering biedt steun aan mensen die hun baan verliezen door structurele veranderingen als gevolg van globalisering.
Eurostars	Het Europees programma Eurostars staat voor het verkorten van time-to-market van nieuwe technologieën en verkleinen van technische risico's. Eurostars is gericht op projecten waar MKB-bedrijven coördinerend zijn, ondersteund door andere typen organisaties zoals universiteiten en grote bedrijven. Onderzoek en ontwikkeling (R&D) staat centraal.
Horizon Europe	Onderzoeks- en innovatieprogramma gericht op het op de markt brengen van goede ideeën. De nadruk ligt op industrieel onderzoek en experimenten. Het programma streeft naar volledige toegankelijkheid voor kennisinstellingen en bedrijfsleven (met name MKB). Drie pijlers: 1. Excellente wetenschap; 2. Innovatief Europa; 3. Maatschappelijke uitdagingen.
Interreg VC Europe (EFRO)	INTERREG V Europe is het Europese programma dat ten doel heeft om beleidsleren, op het gebied van regionale ontwikkeling, tussen nationale, regionale en lokale overheden te ondersteunen. INTERREG Europe zet zich in op vier inhoudelijke thema's, die ook weer terugkomen in andere INTERREG- en EFRO-programma's: 1. Het versterken van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie; 2. Vergroten van de concurrentiekracht van het MKB; 3. Het ondersteunen van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren; 4. Het beschermen van het milieu en bevorderen van efficiënte omgang van hulpbronnen.
LIFE	Via LIFE wil de Commissie 'strategische en geïntegreerde' natuur- en milieuprojecten met elkaar verbinden, met als doel om deze projecten te verbinden met andere financieringsprogramma's zoals HORIZON Europe, InvestEU, EFRO en CEF.

Europees programma – Europese regio	
European Urban Initiative (EUI)	Dit nieuwe programma integreert verschillende programma's rondom stedelijke ontwikkeling: Urban Innovative Action (UIA), URBACT, het Urban Development Network (UDN) en de Stedelijke agenda van de EU. Het EUI wordt een instrument voor steden dat de geïntegreerde en participatieve aanpak van duurzame stedelijke ontwikkeling ondersteunt. Het EUI kent drie onderdelen: 1. Steun voor capaciteitsopbouw: Ondersteuning van projecten met het oog op de ontwikkeling en uitvoering van duurzame geïntegreerde stedelijke strategieën. (Gebaseerd op de huidige URBACT en UDN). 2. Steun voor innovatieve acties: Experimenten op het gebied van duurzame stedelijke ontwikkeling, gericht op innovatie in het bestuur en versterking van geïntegreerde- en participatieve benaderingen (op basis van de huidige UIA's.) 3. Steun voor kennis, beleidsontwikkeling en communicatie: Versterking van een empirisch onderbouwt stedelijk beleid en benutting van de ervaring en expertise in het veld.